

KRONIKA MESTA

ŽIAR NAD HRONOM

Zväzok IV.

**Táto kniha záznamov IV. zväzku
kroniky mesta obsahuje 50 strán**

**odtlacok
pecate mesta**

**Božena Mikulčíková
PhDr. Marta Mergová
poslanci MsZ**

**JUDr. Marius Hrmo
primátor**

ROK

2001

Začiatok 3. TISÍCROČIA

a XXI. STOROČIA

NAJVÝZNAMNEJŠIE UDALOSTI ROKA :

vo svete :

11. septembra sa uskutočnil teroristický útok na svetové obchodné centrum a ministerstvo obrany v USA, pričom zahynulo vyše 3 300 nevinných obetí.

na Slovensku :

a) 26. mája bolo sčítanie ľudu. V Slovenskej republike žije 5 379 455 obyvateľov.

b) 1. decembra sa uskutočnili historické – prvé voľby do 8 samosprávnych orgánov - vyšších územných celkov (VÚC). Volení boli predsedovia (župani) VÚC a poslanci do parlamentov VÚC.

v okrese :

Personálna zmena na poste prednostu okresného úradu. Do februára ním bol Ing. Peter Kliment, ktorý odchádza na Ministerstvo hospodárstva SR ako vedúci úradu. Od 6. februára je menovaný Ing. Michal Novotný za prednostu OÚ (dovtedajší vedúci Odboru životného prostredia OÚ).

v meste :

a) 50. výročie vzniku Závodu SNP

b) Dokončenie novostavby Kostola Sedembolestnej Panny Márie v sídliskovej časti. Vysvätený bol 22. septembra.

ZÁZNAM O KRONIKÁROVI

- Kronikár :** Mgr. Mária Zat'ková
- Narodený :** 26. júna 1942 v Horných Opatovciach
- Povolanie :** učiteľka na dôchodku
- Začiatok činnosti kronikára :** 3. septembra 2001

Koniec činnosti kronikára :

Stručný životopis :

Rodná obec kronikárky zanikla v r. 1969 v dôsledku činnosti ZSNP. Otec bol obuvníkom a robotníkom, matka v domácnosti, brat Milan zahynul pri vlakovej havárii r. 1953.

Štúdiá : Pedagogická škola pre vzdelanie učiteľov národných škôl v r. 1960 – maturita s vyznamenaním. Diaľkové vysokoškolské štúdium s vyznamenaním na Pedagogickom inštitúte v Martine v r. 1964 a Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici v r. 1967.
Kvalifikácia : pedagóg na 2. stupni základných škôl na predmety – slovenský jazyk, výtvarná výchova a dejepis.

Pôsobiská : Od r. 1960 ako učiteľka v Žiline 2 roky, 1 rok v Dlhom Poli a 27 rokov na ZŠ na Ul. M. R. Štefánika v Žiari nad Hronom. V r. 1990 ako zástupkyňa riaditeľa školy. Po konkurznom konaní v r. 1991 pracovala v Ústrednom inšpekčnom centre ako vedúca Inšpekčného centra v Žiari nad Hronom pre školstvo. V dôsledku organizačných zmien 2 roky ako školská inšpektorka pri OÚ v Žiari nad Hronom. Od r. 2000 je na dôchodku.

Venovala sa literárnej a výtvarnej tvorbe detí a vlastnej, amatérskeho filmu a publicistike v regionálnej a učiteľskej tlači. V súkromí je slobodná. Adoptovala si syna Romana, ktorý v r. 2000 ukončil štúdium na Fakulte diplomacie a medzinárodných vzťahov v Banskej Bystrici, t.č. pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR.

Pôsobenie kronikára bolo schválené na zasadnutí mestskej rady dňa 24. apríla 2001 uznesením č. 73/2001.

V Žiari nad Hronom 1. januára 2002

podpis kronikára

I.

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA

MESTSKÁ RADA : Mestská rada s počtom siedmich poslancov v zložení: Mgr. Juraj Prôčka, Mária Bartošiková, Ing. Mária Čopová, Igor Rozenberg, Jozef Gallo, Pavol Orolín, JUDr. Jaroslav Spáč zasadala 12x v roku. Pravidelne pripravovala zasadania mestského zastupiteľstva (MsZ), podávala návrhy na rokovanie a schvaľovanie, prijímala a kontrolovala uznesenia MR, pripomienkovala rozpočet a sledovala jeho plnenie, navrhovala zmeny v ňom. MR priebežne sleduje prácu stálych komisií pri MsZ, problémy s bytmi (prenájmy, výmeny ...) a nebytovými priestormi, rieši majetkovoprávne vzťahy. Podľa aktuálnej potreby MR prizývala kompetentných zainteresovaných.

Na rokovaníach sa MR zaoberala aj týmito problémami :

- stav mestskej kroniky (riadne uschovaný je II. a III. zväzok kroniky mesta a jeho časti Šašovské Podhradie za r. 1934 – 45, iné zväzky MsÚ od r. 1998 nevlastní.)
- platenie daní, miestnych poplatkov, vymáhanie poplatkov a pokút za znečisťovanie ovzdušia, schválenie poplatkov za znečisťovanie ovzdušia prevádzkovateľmi malých zdrojov znečisťovania
- odpadové hospodárenie na území mesta
- stav plážového kúpaliska, zelene v meste, schvaľovanie operačného štábu zimnej údržby
- činnosť mestskej polície
- plnenie investičných a neinvestičných akcií odboru životného prostredia
- Žiarsky jarmok
- vznik mestského múzea a galérie
- projektové riešenie stavby budovy Slovenskej poisťovne
- poskytovanie finančných príspevkov, sociálna pomoc obyvateľom (10 000,- Sk pre MO Slovenského zväzu zdravotne postihnutým)
- výmena nehnuteľností medzi mestom ZH a rímsko - katolíckou cirkvou (neukončené rokovanie o výmene budovy cirkevnej ZŠ v majetku Mesta ZH za pozemky Parku Š. Moysesova v majetku cirkvi)
- návrhy na udelenie cien Mesta ZH osobnostiam
- činnosť MsKS
- kalendár športových podujatí Mesta ZH

- zmeny v Spoločenskej zmluve ŠK ZSNP s r.o.
- návrh na zmenu Organizačného štatútu MsÚ v súvislosti s prechodom kompetencií z OÚ na samosprávu mesta (Komisia životného prostredia a dopravy pridáva názov : „ a regionálneho rozvoja“).

**MESTSKÉ
ZASTUPITEĽSTVO:
(MsZ)**

Mestské zastupiteľstvo (s počtom 35 poslancov) zasadalo v priebehu roka šesťkrát (22. II., 26. IV., 28. VI., 27. IX., 15. XI. a 13. XII.). Pravidelne prijímalo uznesenia, kontrolovalo stav ich plnenia, sledovalo rozpočet a 4x v roku schvaľovalo aktuálne zmeny v ňom, priebežne sledovalo prácu stálych komisií pri MsZ, podnikov v majetku mesta, činnosť MR, úlohy útvaru hlavného kontrolóra mesta (HKM), plány a hodnotenia činností orgánov mesta, prizývalo potrebných účastníkov na rokovania MsZ. Rokovania boli verejné, občania sa zúčastňovali sporadicky. Ich pripomienky a návrhy boli riešené podľa závažnosti a možností MsÚ.

Na zasadnutiach MsZ sa rokovalo o :

- zmena v poslanceckom zbore : mandátu sa vzdal Ing. Branislav Danko, nahradil ho poslanec Ing. Dušan Danko – člen Komisie kultúry, športu a mládeže pri MsZ dňa 22. februára
- Ing. Kamil Gorilák z Komisie životného prostredia a dopravy pri MsZ bol preradený do Komisie sociálnych vecí, zdravotníctva a bývania pri MsZ
- Ing. Daniela Bímová bola prijatá za riadnu členku Komisie životného prostredia a dopravy pri MsZ
- regionálny rozvoj okresu a mesta, schválenie Stanoviska mesta ZH k výstavbe Cesty I/65 Žarnovica – Šášovské Podhradie v súčinnosti s petičným výborom
- stav zamestnanosti, sociálne výpomoci, príprava kúpy pozemkov na stavbu sociálnej ubytovne v mestskej časti Horné Opatovce
- schválenie vstupu mesta ZH do Spoločnosti V.I.Z. s r.o. Žiar nad Hronom
- stav na úseku školstva, kultúry a mládeže
- bezpečnosť v meste, stav kriminality
- opatrenia podniku Služby, mestský podnik ZH voči neplatičom
- stav v zdravotníctve (bezodplatný prevod majetku zdravotníckych zariadení na území mesta v rámci 3. etapy ich privatizácie, žiadosť na Ministerstvo zdravotníctva SR o navýšenie finančných prostriedkov na dostavbu bloku A NsP)
- Žiarsky jarmok
- stav zelene a zimná údržba mesta
- zásobovanie mesta elektrickou energiou (+ časti Šášovské Podhradie)

- stav tepelných zariadení, nepeňažný vklad mesta ZH do spoločnosti TEPLLO s r.o. – stavby, stroje, elektrotechnické zariadenia, budovy, pozemky v sume 25 058 490,- Sk
- úpravy mestských chodníkov (na Ul. J. Kráľa, Pod Donátom)
- schválenie odpredaja bytového domu č. 35 na Ul. A. Dubčeka do osobného vlastníctva (príjem z odpredaja pre Služby, mestský podnik ZH)
- schválenie zriadenia stálej expozície výtvarných diel a expozície Archeologického ústavu SAV v Nitre
- situácia v modernizácii káblových televíznych rozvodov po zmene vlastníka
- založenie spoločnosti MIS s r.o. s obchodným podielom mesta vo výške 40% základného imania (= 200 000,- Sk), ktorá bude zabezpečovať moderný mestský informačný systém na MsÚ
- schválenie odpredaja 49% obchodného podielu mesta v ZSNP Geothermal za 1,- Sk
- sťažnosť občanov na prelety nízkoletiacich lietadiel, písomné upozornenie veliteľa základne na Sliachi
- schválenie odpredaja rozostavanej stavby „administratívnej budovy OV KSS“ pre Ing. Lindera s manželkou
- riešenie divokých skládok v meste
- harmonogram odovzdávania a preberania kompetencií z OÚ na mesto, zmena Organizačnej štruktúry MsÚ
- rôzne majetkovoprávne vzťahy
- zmeny Spoločenskej zmluvy ŠK ZSNP
- schválenie Všeobecne záväzného nariadenia (VZN) mesta ZH č. 2/2001 o spôsobe nakladania s komunálnym odpadom na území mesta ZH
- schválenie VZN mesta ZH č. 5/2001 o dani z nehnuteľností a miestnych poplatkoch (od 1. I. 2002 budú občania mesta platiť poplatok 400,- Sk/osoba/ročne priamo na MsÚ)
- ďalšia výstavba mesta, prerokovanie projektu zóny „Severovýchodná časť mesta ZH“ a doplnku Centrálnej mestskej zóny schválením výstavby Slovenskej poisťovne

**DNI OTVORENÝCH
DVERÍ
U PRIMÁTORA :**

Dôležitým prvkom demokratickej samosprávy mesta ZH sú tzv. Otvorené dni u primátora mesta 1x v mesiaci, ktoré tvoria možnosť pre občanov vyjadriť sa k situácii a problémom mesta ZH, podať svoje návrhy, žiadosti, sťažnosti. Prítomní bývajú i zástupcovia poslancov MsZ.

ZÁVER ROKA :

Mesto sa intenzívne pripravovalo na prechod kompetencií z OÚ na samosprávu mesta.

II.

Z ROZPOČTU MESTA

ZMENY

ROZPOČTU :

Rozpočet mesta ZH na rok r. 2001 bol schválený MsZ dňa 14. decembra 2000 ako vyrovnaný vo výške 96 129 tisíc Sk. V priebehu roka bol rozpočet zmenený štyrikrát. Poslednou zmenou bol schválený ako prebytkový. Výsledkom hospodárenia za r. 2001 je rozpočtový prebytok v sume 4 104 tisíc Sk.

VÝDAVKY :

Vo výdavkových položkách najväčšiu položku tvorí výstavba BD č. 1 (59 422 tisíc Sk) ako aj linka separovaného zberu (4 639 tisíc Sk). Služby, mestský podnik ZH ako príspevková organizácia v r. 2001 odčerpal 8 719 tisíc Sk (z toho krytá plaváreň 4 000 tisíc Sk a plážové kúpalisko 1 600 tisíc Sk). Mesto ZH prispelo i na dokončenie novostavby RK kostola sumou 500 tisíc Sk.

Z ostatných výdavkov :

na energie	12 656 tisíc Sk
na údržbu	10 785 tisíc Sk

Podľa odvetví boli výdavky nasledovné :

Miestne komunikácie	1 980 tisíc Sk
Požiarna ochrana	53 tisíc Sk
Splácanie úveru	4 090 tisíc Sk
Telovýchova a šport	5 891 tisíc Sk
Školstvo	34 tisíc Sk
Kultúra	13 261 tisíc Sk

z toho : Naše mesto, dvojtýždenník	643 tisíc Sk
MsKS + DK	8 491 tisíc Sk
Videomagazín ATV	1 420 tisíc Sk
Knižnica	1 360 tisíc Sk
Kino	720 tisíc Sk

Zdravotníctvo (detské jasle)	2 449 tisíc Sk
Sociálna starostlivosť	2 217 tisíc Sk

z toho : Opatrovateľská služba	1 400 tisíc Sk
Sociálne stredisko mesta ZH	564 tisíc Sk

Ochrana životného prostredia :	10 604 tisíc Sk
--------------------------------	-----------------

z toho : Verejná zeleň	5 201 tisíc Sk
Čistenie, zimná údržba	3 805 tisíc Sk
Odvoz odpadu	1 236 tisíc Sk
Minizoo	250 tisíc Sk

Mestská polícia	4 234 tisíc Sk
Mestský úrad	23 475 tisíc Sk

NOVÝ ÚVER : Mesto ZH na dokončenie BD č. 1 prijalo v r. 2001 úver 9 974 tisíc Sk.

**PRIMÁTOR
HODNOTÍ :** V novoročnom prejave k občanom mesta primátor JUDr. Marius Hrmo konštatoval :
„Zodpovedne prehlasujem, že sme hospodárili dobre“.

III.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA :

**MINISTER
ŠKOLSTVA
MEDZI
UČITEĽMI :**

Dňa 9. marca 2001 sa s primátorom mesta stretol minister školstva **Milan Ftáčnik** a besedovali o zastrešení zimného štadióna, na ktorý prispel sumou 1 milión Sk v prospech ŠK ZSNP. Popoludní minister besedoval s učiteľmi žiarskych škôl. Informoval ich o príprave nových školských zákonov, ktorých cieľom je skvalitniť výchovu a vzdelávanie, ale aj výraznejšie ohodnotenie učiteľov a zlepšenie finančnej situácie škôl. Už dňa 7. novembra 2001 bol v NR SR prijatý Zákon o financovaní základných, stredných škôl a školských zariadení.

**RÓBERT FICO
V MESTE :**

Dňa 6. apríla 2001 navštívil mesto poslanec NR SR **Róbert Fico**, predseda politickej strany SMER. V rámci svojho programu navštívil poľnohospodárske družstvo v Lovčici-Trubíne, odbor požiarnej ochrany, stretol sa s prednostom OÚ, besedoval s gymnazistami. Na stretnutí s obyvateľmi mesta predstavil priority strany SMER a v pokojnej atmosfére zodpovedal na otázky o aktuálnej situácii v SR. V Dome kultúry otvoril kanceláriu strany, keďže v okresoch Žiar a Žarnovica vznikli základné organizácie Smeru.

**NAJVVYŠŠÍ
ÚSTAVNÍ
ČINITELIA
V MESTE :**

10. apríla .2001 sa v Žiari nad Hronom konalo Valné zhromaždenie **ASOCIÁCIE ZAMESTNÁVATEĽSKÝCH ZVAZOV A ZDRUŽENÍ (AZZZ)**. Na rokovanie pricestovali v salónnom vozni mimoriadneho vlaku : prezident SR **Rudolf Schuster**, premiér **Mikuláš Dzurinda**, predseda parlamentu **Jozef Migaš** a vicepremiér **Ivan Mikloš**. Zhodli sa na potrebe rozvojových opatrení, pre ktoré je východiskom analýza AZZZ. Úlohou vlády je spracovanie dlhodobej vízie rozvoja SR, v ktorej bude dôraz na rozvoj infraštruktúry.

**ŽIAR A ČÍNSKE
ZIBO :**

Mesto dostalo oficiálne pozvanie od viceguvernéra z provincie Shandong na návštevu Čínskej ľudovej republiky (ČĽR) na základe informácií a prospektov o meste a okrese Žiar nad Hronom cez Fond na podporu zahraničného obchodu a manažéra marketingu v Číne. 17. apríla odcestovala 4-členná delegácia z nášho regiónu na 8-dňovú návštevu do ČĽR (JUDr. Marius Hrmó – primátor, Igor Rozenberg – poslanec a riaditeľ Technických služieb mesta ZH spol. s r.o., Ing. Břetislav Voldán, CSc. za ZSNP a.s. a Ing. Ján Hajzúk – obchodný manažér z Hliníka nad Hronom). V ČĽR bola podpísaná dohoda o vzájomnej priateľskej spolupráci s okresom ZIBO v rámci medzinárodného veľtrhu v Linzi. Čínske firmy majú záujem podnikat' v oblasti hlinikárskeho a textilného priemyslu. Čínski zástupcovia boli pozvaní do Žiaru nad Hronom na konkretizáciu budúcej ekonomickej spolupráce.

**HOKEJOVÍ
REPREZENTANTI
SR :**

13. júna sa do Pamätnej knihy primátora mesta zapísala návšteva reprezentantov SR v hokeji : Ján Lašák, Miroslav Michálek.

**STRETNUTIE
PRIMÁTORA**

Dňa 18. júna sa **JUDr. Daniel Lipšic**, vedúci úradu Ministerstva spravodlivosti SR, stretol s primátorom mesta JUDr. Mariusom Hrmom , prednostom OÚ Ing. Michalom

S D. LIPŠICOM

Novotným. Informoval o prenose kompetencií na samosprávu. So študentmi Obchodnej akadémie v ZH besedoval o otázkach trestného práva. Na besede s občanmi sa hovorilo o súčasnom politickom dianí, problémoch regiónu a o novom programe Kresťansko-demokratického hnutia (KDH).

ZÁSTUPCOVIA SPOLOČNOSTI RAUTENBACH SLOVAKIA, s.r.o. U PRIMÁTORA :

- dňa 21. novembra 2001.

Pôvodne 1. augusta 2000 vznikol z odčlenenej výroby Zlievárne ZSNP podnik RAUTENBACH – ZSNP spol. s r.o. Od 20. júla 2001 sa majoritným a jediným vlastníkom spoločnosti stal A & D Rautenbach Guss Wernigerode GmbH a obchodný názov sa zmenil na **RAUTENBACH SLOVAKIA**, spol. s r.o. Zamestnáva t. č. 238 zamestnancov. Vyrábajú odliatky hláv valcov do automobilov Ssang Yong (Daewoo). Cieľom návštevy bola prezentácia firmy a jej podnikateľských zámerov. Na potreby mesta odovzdali šek na 25 000,- Sk primátorovi JUDr. Mariusovi Hrmovi. Zástupcovia firmy Rautenbach pozvali zástupcov mesta na návštevu firmy v Nemecku.

PRÍPRAVA NA VOĽBY DO SAMOSPRÁVNÝCH KRAJOV :

Dňa 21. novembra sa stretol primátor s kandidátmi koalície HZDS – Smer na predsedu Banskobystrického kraja (vysokoškolský pedagóg Prof. RNDr. Dr Sc. Milan Marčok) a kandidátmi na poslancov (Mária Čopová, Ján Lazár, Pavol Truben, Vladimír Valent). Spoločne navštívili stavbu nového kostola a večer sa predstavili na stretnutí s občanmi mesta, kde zavítali aj poslanci NR SR **Ján Jasovský** a **Pavol Kandráč** za HZDS. Dňa 23. novembra primátor prijal návštevu poslanca NR SR Ing. Viliama Oberhausera CSc., ktorý za SNS kandiduje tiež na predsedu samosprávneho Banskobystrického kraja. Dňa 14. decembra sa primátor mesta stretol s Ing. Jozefom Mikušom, kandidátom na predsedu VÚC v II. kole volieb.

IV.

VÝROČIA A OSLAVY

- PRÍCHOD NOVÉHO ROKA :** Silvestrovská zábava na Námestí Matice slovenskej vyvrcholila oslavou príchodu nového roka, ktorý je aj začiatkom nového tisícročia a storočia a aj 8. výročím vzniku SR. Primátor mesta JUDr. Marius Hrmo a dekan farnosti ICLic. Ján Minárik mali novoročný príhovor v mestskej televízii. Primátor sa stretol aj s významnými osobnosťami v živote mesta.
- FAŠIANGY :** 27. februára prešiel mestom tradičný sprievod so spevom a muzikou. Skončil veselicoou na námestí.
- DEŇ UČITEĽOV :** 28. februára primátor mesta prijal v Obradnej sieni MsKS zástupcov učiteľov všetkých škôl na území mesta.
- 56. VÝROČIE OSLOBODENIA MESTA :** 29. marca pri verejnej oslave boli položené vence k pamätnej tabuli na OÚ, hrala dychovka Žiaranka a večer bol otvárací koncert XI. hudobnej jari (pozri časť KULTÚRA).
- 1. MÁJ :** Tradične sa staval máj na Námestí Matice slovenskej už 30. apríla. Vystúpila tu Žiaranka – dychová hudba, folklórne súbory Hron a Hronček, hrala aj cimbalová hudba. Večer tu bola veselica.
- 25. VÝROČIE ŽIARANKY :** 4. mája bol na počesť v meste neodmysliteľnej dychovej hudby **ŽIARANKA** slávnostný program v MsKS. Hudba je známa v širokom okolí, hrávajú na Sliaci v rámci Kultúrneho leta, t.r. získali 2. miesto na festivale dychoviek v Žarnovici v konkurencii 6 hudieb, v dňoch 1. – 6. júna 2001 boli vystupovať vo Francúzsku a v Belgicku. Je to najmä zásluhou súčasného dirigenta Miroslava Mešťana.
- DEŇ POŽIARNIKOV :** 4. mája na Deň sv. Floriána počas slnečného popoludnia bola na Námestí Matice slovenskej krajská prehliadka zručností, modernej a historickej techniky a autoparku požiarnikov. Zaujímavý program priblížil činnosť požiarnaej ochrany obyvateľom. Krajský náčelník Požiarného zboru povýšil okresného náčelníka na podplukovníka. Hlavným organizátorom bol Okresný úrad Odbor požiarnaej ochrany.
- DEŇ MATIEK :** V máji sa už stal tradičným dňom úcty a vďaky voči matkám na rôznych úrovniach. Dňa 15. mája deti materských škôl pripravili veľký program do MsKS. Tradične sa oslavuje aj v Domove a Klube dôchodcov.
- MEDZINÁRODNÝ DEŇ DETÍ :** Ako Krajina radosti a veselosti sa konali oslavy v Parku Štefana Moysesu popoludní. Organizátorom bolo mesto Žiar nad Hronom, MsKS, prispeli mnohí sponzori.
- 57. VÝROČIE SNP :** Aj keď ide o zatiaľ kontroverzné hodnotenie SNP historikmi, stále ide o jeden z najdôležitejších medzníkov v novodobej histórii Slovenska. A tak dňa 28. augusta sa

konalo najprv slávnostné plénum Zväzu protifašistických bojovníkov, ktoré pripomenulo udalosti vo všetkých kontextoch, potom bol pietny akt kladenia vencov k soche Exnára, promenádny koncert a stretnutie účastníkov SNP večer pri vatre na Šibeničnom vrchu.

**5 ROKOV
PLANETÁRIA :
(HaP)**

Dňa 26. septembra 2001 uplynulo 5 rokov od otvorenia novej Hvezdárne a planetária Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom. Prichádzajú sem návštevníci nielen z celého Slovenska, ale boli tu i z Nemecka, Poľska, Rakúska, Maďarska, Čiech i Francúzska. Najpôsobiliejšia je prechádzka po oblohe v planetáriu s klenbou o priemere 10 m späť s náučným výkladom. Pre najmenších sa premietajú astronomické rozprávky. Pre školské exkurzie je program Orientácia na oblohe. Celkove za 5 rokov sa uskutočnilo 2 524 podujatí pre 121 370 účastníkov, z toho 1 974 exkurzií so 79 444 návštevníkmi. (Pozri Príspevok o HaP v Sprievodnej dokumentácii.)

DEŇ ÚSTAVY SR :

1. septembra bola slávnostná akadémia v MsKS, kde primátor mesta zdôraznil význam ústavy ako základ vzniku slovenskej štátnosti. 4. septembra prednosta Krajského úradu Ing. Pavol Sečkář udeľoval ku Dňu ústavy vyznamenania „Za zásluhy o rozvoj Banskobystrického kraja“. Z nášho mesta boli ocenení : **Slovalco a.s.**, kolektív, **Ing. Jozef Pittner Dr.h.c.**, generálny riaditeľ ZSNP a.s. a **MUDr. Vladimír Hlavnička**, riaditeľ Štátneho zdravotného ústavu a okresný hygienik (pri odchode do dôchodku).

**ŽIARSKY DEŇ
FOLKLÓRU :**

Uskutočnil sa dňa 21. septembra (deň pred vysvätením nového kostola) po prvý raz. Na Na Námestí Matice slovenskej sa v stánkoch vystavovali a predávali tradičné slovenské ľudové výrobky. Vystúpilo tu i 9 telies folklórnych súborov a hudby.

**KONSEKRÁCIA
KOSTOLA :**

Pozri časť DUCHOVNÝ ŽIVOT.

12. X. – 21. X. : **Žiarske dni (ŽD)** – k 755. výročiu udelenia mestských práv - boli mimoriadne bohaté na podujatia kultúrne, spoločenské a športové. Výber z nich :

ŽIARSKY JARMOK : V dňoch 12. – 13. októbra ako jubilejný X. ročník nevídaných rozmerov (750 stánkov) bol perfektne pripravený štábom pod vedením Ing. Kiačeka, ekonóma MsÚ. T. r. prišlo aj príjemné slnečné počasie. Čistý zisk z jarmoku : **1 019 853,- Sk.** Atribúty jarmoku : tradičná prevaha stánkov s textilom a obuvou, občerstvením (hurky), netradične viac výrobkov remeselníkov a ľudových tvorcov (drevené, pletené, ratanový nábytok, liečivá ...) ako aj prítomnosť MAKYTY Púchov a VZORODEVU. Jarmok bol sprevádzaný bohatým kultúrnym programom na Svätokrížskom námestí.

**HISTORICKÁ
UDALOSŤ -
OTVORENIE
„MESTSKÉHO
MÚZEA A
GALÉRIE“ :**

V Dome kultúry bolo dňa 16. októbra slávnostne otvorené **múzeum a galéria** ako vyvrcholenie niekoľkoročných snáh. Okresné mesto dostáva dôstojný punc kultúry vďaka podpore mesta a jeho primátora – JUDr. Mariusa Hrmu, ústretovosti Archeologického ústavu SAV (prof. Alexander Ruttkay) v Nitre a práci archeológa Mgr. Petra Mosného. Okrem stabilnej archeologickej je vystavená i etnografická expozícia (zostavila Mgr. Zuzana Denková) a variabilná ľudovo – umelecká (t. r. výrobky pánov Grausa, Kňazka a Homolu). Múzeum má skromné začiatky, ale predpokladá sa ďalší výskum a rozširovanie.

Galéria sa predstavila 56 dielami MUDr. Jula Považana – svätokrížskeho rodáka, popredného predstaviteľa insitného umenia v národnom, ale i medzinárodnom meradle. Návštevníci môžu obdivovať jeho hurkárov, jarmočníkov či svadobčanov zo Svätého Kríža. Autor daroval mestu 36 svojich obrazov v hodnote 1 161 400,- Sk.

**LITERÁRNA
SÚŤAŽ -
SNÍVAM O
SVOJOM MESTE :**

Vyhodnotenie prác 88 autorov vo veku od 7 do 71 rokov bolo dňa 17. októbra. Porota, ktorej predsedala p. Žabková (šéfredaktorka Hutníka), sa vyjadrila, že súťaž mala „vynikajúcu úroveň v porovnaní s minulým rokom“. Organizovalo ju mesto, Nadácia Zdravý život, MO MS, OÚ – Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry. Najpočetnejšie boli zastúpení autori – deti 1. stupňa ZŠ, čo je dôkazom dobrej výchovnej práce vo vzťahu k mestu.

**SLÁVNOSTNÁ
AKADÉMIA :**

Dňa 19. októbra v slávnostnom príhovore JUDr. Marius Hrmó – primátor mesta zhodnotil význam ŽD : „**Množstvo podujatí počas ŽD sa stalo symbolom rozvíjajúcej sa spolupráce orgánov a organizácií pôsobiacich v meste. Boli zároveň prehliadkou toho, čo v meste máme, na čo sa ľudia radi chodia pozerat' a tiež ukázali, čo by bolo možné pre občanov urobiť**“.

Hlavnou časťou akadémie bolo nasledovné udelenie mestských vyznamenaní a cien mesta 28 významným osobnostiam – obyvateľom mesta :

CENA MESTA ŽIAR NAD HRONOM :

1. **Doc. Ing. Richard Kafka Dr.h.c.**
 - za významný prínos na hospodárskom a spoločenskom rozvoji mesta
2. **MUDr. Vladimír Hlavnička**
 - za dlhoročnú vysoko profesionálnu prácu v odbore hygieny a epidemiológie a za podporu, tvorbu a ochranu zdravých životných podmienok obyvateľov žiarskeho regiónu
3. **Mgr. Ľubomíra Šeševičková**
 - za šírenie vedeckého poznania a za výrazný podiel na výstavbe Hvezdárne a planetária Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom
4. **MUDr. Karol Berndt**
 - za obetavú prácu v oblasti medicíny a za zásluhy na odbornom raste lekárov a zdravotného personálu gynekologického oddelenia
5. **ICLic. Ján Minárik – dekan farnosti**
 - za mimoriadnu obetavosť a úsilie pri výstavbe kostola Sedembolestnej Panny Márie a výrazný podiel na formovaní duchovného a mravného života v meste
6. **Ing. Štefan Tesák**
 - za zásluhy o rozvoj mesta a významný podiel na inovácii hutníctva na Slovensku
7. **Ing. Jozef Pittner Dr.h.c.**
 - za zásluhy o rozvoj mesta a významný podiel na inovácii hutníctva na Slovensku

8. **Božena Mikulčíková**
- za obetavú prácu a zásluhy pri zveľadňovaní mesta

CENA PRIMÁTORA MESTA :

1. **Jaroslava Hulinová** – **oblasť spoločenská**
- za celoživotnú obetavú prácu a prínos v spoločenskej oblasti
2. **Mgr. Zlatica Lukačková** – **oblasť spoločenská**
- za celoživotnú pedagogickú činnosť a rozvoj špeciálneho školstva v Žiari nad Hronom
3. **PaedDr. Juraj Maxián** – **oblasť spoločenská a športová**
- za celoživotnú pedagogickú a športovú činnosť a za úspechy pri výchove futbalových talentov v našom meste
4. **Jozef Gallo** – **oblasť spoločenská**
- pri príležitosti životného jubilea za záslužnú prácu pri zveľadňovaní mesta
5. **Anton Vozár** – **oblasť kultúrna**
- za celoživotnú kultúrno-osvetovú prácu v dramatickej oblasti
6. **Štefan Schmidt** – **oblasť kultúrna**
- za obetavú a tvorivú prácu v oblasti umeleckej a dokumentačnej fotografie
7. **Jaroslav Hlaváč** – **oblasť spoločenská a športová**
- za pedagogicko-trénerskú činnosť a za budovanie, zveľadňovanie a zvyšovanie odbornej úrovne SOU služieb a Hotelovej akadémie v Žiari nad Hronom

PAMATNÁ PLAKETA MESTA ŽIAR NAD HRONOM :

1. **Ing. Rudolf Garaj**
- za obetavú prácu pedagóga, výtvarníka a za formovanie kultúrneho povedomia mladých ľudí
2. **Roman Štencl + Marta Štenclová**
- za obetavú prácu a zveľadňovanie prostredia pre dôstojný odpočinok zosnulých
3. **Miroslav Mešťan**
- za prínos v oblasti kultúrno-spoločenského života a za osobný vklad na umeleckom rozvoji dychovej hudby Žiaranka
4. **Mária Szolnokiová**
- za celoživotnú pedagogickú činnosť a zvyšovanie vzdelanostnej úrovne mladej generácie
5. **Nelli Veselá**
- za celoživotnú pedagogickú činnosť, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne mladej generácie a šírenie dobrého mena mesta v medzinárodnom meradle

6. Ján KPučiar

- za bohatú pedagogickú a organizátorskú činnosť a za výraznú pomoc pri organizovaní športových podujatí v meste

7. Jozef Pšenek

- za vysoko profesionálnu športovú a trénerskú činnosť

8. Ernest Bystričan st.

- za dlhoročnú športovú a trénerskú činnosť a za vzornú reprezentáciu mesta

9. PhDr. Ladislav Beňo - in memoriam

- za celoživotnú pedagogickú činnosť a výrazný podiel na upevňovaní národného povedomia,
- svojrázna, originálna osobnosť pedagóga, ktorý odborne vyučoval dejepis, latinčinu, chémiu, francúzštinu (ovládal aj nemčinu, hebrejčinu, gréčtinu), bol predovšetkým šľachetným človekom so zmyslom pre humor. Krátky čas od r. 1990 bol kronikárom mesta. Učil v Žiari, Žarnovici, Tekovských Nemciach, Rusovciach, Šahách. Písal odborné štúdie z histórie regiónu. Jeho srdce dotieklo 7. decembra 2000 vo veku 76 rokov.

10. Augustín Šipikal

- za prínos pri zveľad'ovaní a skrášľovaní životného prostredia v meste

11. MUDr. Karol Martinček

- za zvyšovanie úrovne zdravotníctva v meste, aktívnu účasť pri rozvoji športu a za prácu v telovýchovnom lekárstve na medzinárodnej úrovni

12. Milan Nemeč

- za dlhoročnú svedomitú prácu a za výrazný podiel na výchove mladých futbalových talentov v meste

Súčasťou akadémie bol koncert P. Šuberta, E. Šenigovej a D. Stankovského z Bratislavy.

SLÁVNOSTNÝ VEČER - „LUĎOM V ÚSTRETY“ :

Na záver ŽD sa v Kostole Sedembolestnej Panny Márie uskutočnila 20. októbra slávnosť mesta na počesť tejto historickej novostavby a jej prijatia žiarskou verejnosťou. Primátor mesta tu udelil staviteľovi chrámu dekanovi ICLic. Jánovi Minárikovi Ďakovný list za veľkú prácu pri vedení prác a získavaní finančných zdrojov na stavbu, ktorá bola zavŕšená v rekordnom čase 2 rokov. Slávnosť v duchu tolerancie, vzájomnej lásky a úcty poeticky moderovali Mgr. D. Benčová a S. Hlôšková. Ako umelecky vyzretý spevácky zbor sa tu predstavili Holúbky z Kríža pod vedením M. Poloňovej (aj sólistka K. Rajnohová s Ave Máriou). Na počesť patrónky Slovenska a nášho mesta bol kostol vyzdobený bielo-modro-červenými kvetinami. Bolo to v meste prvýkrát, kedy sa verejne prezentovala vzájomná úcta veriacich i neveriacich k duchovným hodnotám a sebe navzájom.

MIKULÁŠ :

Na Námestie Matice slovenskej prišiel ako už tradične 5. decembra s darčekom a peknou inscenáciou rozprávky.

VIANOCE :

Výzdoba mesta, ktorá je z roka na rok bohatšia, a príjemné koledy z mestského rozhlasu vytvorili v meste vianočnú atmosféru. Uskutočnilo sa viacero kultúrnych programov a koncertov i živý Betlehem žiakov cirkevnej školy. Najoriginálnejší bol gospelový koncert z USA (Pozri časť DUCHOVNÝ ŽIVOT).

50. VÝROČIE ZSNP, a.s. -

- bolo v ZSNP celoročnou príležitosťou na organizovanie mnohých oslavných podujatí spoločenských, kultúrnych a športových, na ktorých mali účasť predovšetkým obyvatelia mesta.

HLAVNÉ PODUJATIA :

24. februára - reprezentačný ples s uvedením knihy Z dejín výroby hliníka na Slovensku od Doc. Ing. Richarda Kafku a Lukrécie Čambalovej,

24.–26. apríl - Deň otvorených dverí pre bývalých zamestnancov ZSNP,

8. máj - Deň pracovníkov ZSNP, a.s. pre všetkých zamestnancov a ich rodinných príslušníkov v Parku Štefana Moysesu mal dve časti : detský zábavný program a večerný galaprogram so slovenskými populárnymi umelcami (Miro Žbirka, Štefan Skrúcaný, Miro Noga a ďalší), s ukázkami leteckej akrobacie („Očovskí bačovia“), záverečným ohňostrojom a laserovou show.

16. jún - Slávnostné stretnutie obyvateľov bývalej obce Horné Opatovce pripravil ZSNP v snahe vyvážiť krivdy, ktoré im boli spôsobené likvidáciou ich domovov v obci v r. 1969. Z rôznych kútov Slovenska a Čiech prišlo asi 500 rodákov. Zúčastnili sa najprv slávnostnej svätej omše v Chráme svätého Vavrinca. Po pietnej spomienke a pohostení pokračovalo stretnutie v MsKS v Žiari nad Hronom. Najstarším účastníkom bol 90-ročný p. Ján Olajec.

Z HISTÓRIE ZSNP :

Za 50 rokov ZSNP vyprodukoval takmer : 3 milióny ton hliníka, vyše 5 miliónov oxidu hlinitého, 145 356 ton hliníkových odliatok, 670 073 ton hliníkového drôtu, približne 3 milióny ton anódovej hmoty, 234 tisíc ton ALFe lán a stovky ďalších výrobkov. Rozprestiera sa na ploche 400 ha. Celkovo v ňom pracovalo 40 000 zamestnancov. V čase vzniku – prvý názov Kovohuty HRON v r. 1951 – mal Svätý Kríž nad Hronom 1 449 obyvateľov. Prvý pracovník zo Svätého Kríža bol Alexander Arvay. Prvý vedúci výroby Ing. Karol Strnad. Za 50 rokov sa vystriedalo 8 riaditeľov :

1951 – Jaroslav Eim, elektromontér (Kovohuty Hron)

1952 – Jaromír Křiva, zámočník (Kovohuty Hron)

1955 – Štefan Andrášik, zlievač (ZSNP)

1960 – Štefan Šubeník, abs. Ústrednej robotníckej školy

1969 – Ing. František Štulák, abs. VS Praha

1.1.1989 – Ing. Jaroslav Tóth, abs. SVŠT Bratislava

1.9.1989 – generálny riaditeľ Ing. Ľudovít Černák, CSc., abs. SVŠT Bratislava

1.7.1992 – generálny riaditeľ Ing. Jozef Pittner, Dr.h.c., abs. VŠE Bratislava

V prvých rokoch existencie ZSNP sa nevenovala pozornosť ekologickým aspektom. Prítom aj umiestnenie závodu bolo nevhodné v uzavretej kotline. Prvé negatívne vplyvy výroby sa prejavili v r. 1954. Následne sa znížil pracovný čas zamestnancov na 6 hodín denne. V r. 1969 vplyv exhalátov znemožnil život v blízkej obci Horné Opatovce. Jej 1 380 obyvateľov sa muselo vyst'ahovať do rôznych končín republiky. Od r. 1957 sa začína v ZSNP systematicky venovať pozornosť zneškodňovaniu fluórových exhalátov. Problém exhalátov radikálne vyriešila až zmena technológie výroby hliníka. Práce na projekte začali v r. 1985, po r. 1989 boli v dôsledku nedostatku financií spomalené, prvý

hliník novou ekologickou technológiou bol vyrobený v r. 1995. Modernizácia bola dokončená s účasťou zahraničného kapitálu – EBRD Londýn a Hydro Alumínia Nórsko.

Začiatky 1951 – 53 :

- 16.2.1951 – Ministerstvo ťažkého priemyslu v Prahe vydáva zriaďovaciu listinu o vzniku národného podniku KOVOHUTY HRON
- 29.8.1953 – odčerpaním prvého hliníka sa Československo zaradilo ako 21. štát na svete s výrobou hliníka

Čas rýchlych zmien 1954 – 59 :

- 9.9.1954 – zmena názvu na ZSNP, n.p.
- 1.1.1955 – názov Svätý Križ sa mení na Žiar nad Hronom
- 1.4.1958 – Kovohuty Banská Štiavnica, Vajsková, Krompachy sa zlučujú do ZSNP
- 11.5.1959 – vyrobený prvý nikel v ČSR
- 1959 – prvé zariadenie na výrobu drôtu v strednej a východnej Európe

Finalizácia 1961 – 1984 :

- 1961 - granulovaná anódová hmota (ako jedinečné riešenie sa využíva dodnes)
- 1967 - vyrobený prvý radiátor
 - výroba žalúzií
- 1970 – vzniká Druhovýroba na finalizáciu výrobkov
 - na trhu sú úspešné hliníkové podhľady
- 1972 – výroba stavebných prvkov
- 1973 – výroba túb
- 1977 – vzniká Výskumno – vývojový ústav ZSNP (začiatky prác na slnečnom kolektore - vyrobený 1983)
- 1981 – vyrobený prvý horčík v ČSSR
- 1983 – prvé okná s prerušeným tepelným mostom

Modernizácia 1985 – 2001 :

- 12.12.1985 – rozhodnutie o modernizácii
- 9.10.1990 – štrajková pohotovosť kvôli nechote Federálneho ministerstva financií ČSFR financovať modernizáciu
- 16.08.1991 – ZSNP sa transformuje na akciovú spoločnosť so základným imanom 3,426 miliardy korún
- 4.02.1992 – vzniká ALUFINAL a.s.(= Druhovýroba)
- 7.06.1993 – vzniká SLOVALCO a.s. s cieľom modernizovať výrobu (ekológia)
- 6.09.1993 – do ZSNP schvaľuje pôžičku Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD)vo výške 110 mil. USD
 - do Slovalca sa vkladá 15 mil. USD
- 1994 – vstup zahraničných investorov :
 - Hydro Aluminium Oslo, Nórsko a EBRD Londýn
- 1995 – vyrobený prvý hliník v Slovalcu ekologickou výrobou
- 1997 – ukončenie modernizácie výroby hliníka
- 2001 – časť akcií Slovalca kupuje Hydro Aluminium Oslo a EBRD Londýn

V.

OBYVATEĽSTVO

PRVÁ OBČIANKA : V žiarskej NsP sa o 15,00 hod. 1. januára narodila **Lucia Prachárová** (matka Jana Kuricová). Medzi prvými gratulantmi bol i primátor mesta JUDr. Marius Hrmo a prednosta OÚ Ing. Peter Kliment.

**SČÍTANIE
OBYVATEĽOV
DOMOV A
BYTOV :**

26. mája sa na Slovensku konalo sčítanie ľudu po 10 rokoch. Mesto bolo rozdelené na 75 sčítacích obvodov, údaje zhromažďovali 60 sčítací komisári. Podľa údajov za Banskobystrický kraj možno konštatovať, že v porovnaní so sčítaním v r. 1991 mierne klesá počet obyvateľov, zlepšuje sa vybavenosť bytov, klesá počet vlastných osobných áut. V okrese Žiar nad Hronom je spolu 48 125 obyvateľov, z toho 46 029 slovenskej národnosti, 557 rómskej, 347 českej, 191 maďarskej a i. Podľa náboženského vyznania je v okrese 35 108 rímsko-katolíkov, 1 349 evanjelikov, 153 grécko-katolíkov, atď.

**KOLKO NÁS
JE V MESTE ? :**

Počet obyvateľov mesta stále mierne klesá. K 31. decembru 2001 malo mesto **20 144** obyvateľov, z toho 9 696 mužov a 10 448 žien. Je to o 89 menej ako v r. 2000. V r. 2001 sa do mesta prisťahovalo 295 občanov a odstúpilo sa 382. Narodilo sa 165 detí (83 chlapcov, 82 dievčat), čo je o 36 detí menej oproti r. 2000. Zomrelo 167 občanov (92 mužov, 74 žien a 1 dieťa), čo je o 5 viac ako v r. 2000. Na prechodný pobyt sa prihlásilo 230 občanov a trvalý pobyt zmenilo presťahovaním sa z ulice na ulicu 639 občanov.

**SOCIÁLNO -
EKONOMICKÁ
SITUÁCIA :**

Zaznamenávame neustále zhoršovanie sociálno-ekonomickej situácie občanov tak, ako sa to javí v celej republike. Najviac peňazí v rodinných účtoch pohlcujú výdavky na potraviny. Aj v Žiari vznikajú výrazné diferencie v príjmoch obyvateľov. Po 10 rokoch máme bohaté rodiny s nadštandardným príjmom, ale aj rodiny veľmi chudobné. Najpočetnejšiu skupinu tvoria rodiny s priemernými príjmami. Mesto v spolupráci s OÚ pomáha obyvateľom v hmotnej a sociálnej núdzi. Na jednorazové sociálne výpomoci mesto vyplatilo 236 tisíc Sk. Pre rodiny so zdravotne postihnutými deťmi poskytlo vianočné príspevky vo výške 122 tisíc Sk. Celkovo v r. 2001 bolo 283 žiadostí o sociálnu výpomoc (pre porovnanie : v r. 1998 to bolo 168 žiadostí, v r. 1999 – 220, vlni – 234). Počet bezdomovcov : v r. 1998 – 9, 1999 – 20, 2000 – 40 a v r. 2001 klesol na 30. Ľudia s nízkymi príjmami majú najväčší problém so zabezpečením bytov. Ide o najkomplikovanejšie, najťažšie riešiteľné a zvládnuteľné problémy aj pre mestský úrad. Trpia najmä deti a mládež v dôsledku negatívnych javov (znížená úroveň života rodín, zvýšenie rozvodovosti, nezájem o štúdium, rast kriminality, šírenie drog).

**SOCIÁLNA
UBYTOVNĀ :**

12. marca bola odovzdaná ubytovňa na Ul. SNP č. 149 pre 50 sociálne slabších občanov mesta najmä z radov neplatičov nájomného a neprispôsobivých občanov. Budovu bývalej STS kúpilo a na tento účel zrekonštruovalo mesto cez Služby, mestský podnik ZH, za 3,8 mil. Sk.

ZAMESTNANOSŤ :

Obyvatelia sú zamestnávaní prevažne v ZSNP a miestnych podnikoch. V meste ku koncu roku bolo s trvalým pobytom evidovaných 2 170 nezamestnaných (v porovnaní s rokom

2000 ide o nárast o 203 osôb). Z toho je 49,4% podiel mužov. Na podpore v nezamestnanosti bolo 294 nezamestnaných. Z celkového počtu nezamestnaných v okrese má mesto ako centrum 44,0%-tný podiel na počte evidovaných nezamestnaných v okrese. V okrese miera nezamestnanosti k 31.12.2001 dosiahla 21,36%, čo je v porovnaní s r. 2000 nárast o 1,79%. Tak sa náš okres zaradil v rámci SR na 32. miesto zo 79 okresov v SR. Najväčší počet nezamestnaných tvoria tí, ktorí sú bez práce v dĺžke do 1 roka (1 245 osôb). V uplynulom roku sa v dôsledku zvýšenia štátnej finančnej podpory zlepšili možnosti aktívne pomáhať ovplyvňovať vývoj nezamestnanosti cez Okresný úrad práce v Žiari nad Hronom.

RÓMSKI SPOLUOBČANIA :

Predpokladá sa, že v našom meste žije asi 1 618 občanov rómskeho pôvodu. Veľa z nich žije usporiadaným životom, no viac z nich sa nedokáže spoločensky prispôbiť a vlastnou vinou sa dostávajú do sociálne ťažko riešiteľnej situácie, následkom čoho mestu a ostatným obyvateľom vznikajú veľké škody na majetku (neplatenie nájomného, služieb a iných poplatkov). Slušní občania nie sú spokojní. Verejný poriadok rušia a znečisťujú okolie najmä pri bývalej ubytovni ZSNP a obyvatelia bytového domu č. 35 na ul. A. Dubčeka.

BYTOVÝ DOM č.1 : (BD)

Moderný bytový dom č. 1 na Ul. A. Štefanku sa za pomoci štátnej dotácie mesto rozhodlo budovať v r. 1996. Stál 174 mil. Sk. Dňa 21. decembra bola slávnostne odovzdaná celá stavba. Tak mesto získalo 93 nových bytov.

INFORMOVANOSŤ OBYVATEĽOV : (NAŠE MESTO, ATV)

Je zabezpečená dobrou politikou mesta, hoci v súčasnosti nejde o lacné záležitosti. Mesto vydáva dvojtýždenník **NAŠE MESTO**, ktorého redakciu zodpovedne vedie p. Július Tadian, tlač zabezpečuje Mgr. Ján Lazár APRINT, spol. s r.o. Mesto zabezpečuje aj atraktívnu informovanosť prostredníctvom mestskej televízie **ATV** zmluvným vzťahom so spol. SEWARE, multimedia v.o.s. Jej vlastníkom je Boris a Stela Šeševičkovci. Činnosť ATV je kvalitná a v súčasnosti nezastupiteľná. Týždenne obmieňané spravodajstvo je so záujmom sledované obyvateľmi mesta.

ZBOR PRE OBČIANSKE ZÁLEŽITOSTI :

ZPOZ zabezpečuje všetky podujatia v zmysle kalendária a potrieb občanov. Počet občianskych sobášov klesol (48), ale zvýšil sa počet uvítaní detí do života (45) a iných netradičných obradov. Občianskych pohrebov bolo 46. Výrazný úspech zaznamenal ZPOZ nášho mesta v rámci IX. celoslovenskej prehliadky programov ZPOZ pod názvom Láska v nás. Žiarsky ZPOZ prešiel úspešne regionálnou prehliadkou v Žarnovici, krajskou v Lučenci a po prvýkrát v histórii mesta postúpil na celoslovenský festival, ktorý sa konal 13. septembra 2001 v Bojniciach, kde získal diplom „Za vysoko ľudské stvárnenie oslavy života a práce“. ZPOZ t.č. pracuje pod vedením Sylvie Hlôškovej.

PAMATNÉ VÝROČIA :

Významné životné jubileá občanov sú zachytené aj v Pamätnej knihe mesta. Komisia ZPOZ-u jubilantov navštevuje, ak sú nespôsobilí prísť osobne. V r. 2001 sú záznamy o týchto občanoch :

- 100 r. sa dožila **Mária Kriváňová**
- 90 r. sa dožili : **Mária Hubáčová, Emília Pichlerová, Andrej Imrich, Mária Kováčová, Anna Balážová, Mária Červienková**
- 75 r. sa dožili : **MUDr. Július Považan, čestný občan Žiaru nad Hronom a Anton Vozár**

- 70 r. sa dožil **MVDr. Milan Černík**
- 55 r. sa dožila a do dôchodku odchádza **Judita Ščasnovičová**, zaslúžila pracovníčka ZPOZ-u.

ANDREJ IMRICH : Projektant a výtvarník, 90-ročný. Narodil sa v Prešove ako piaty z 12 detí obuvníka. Vypracoval sa na samostatného projektanta. Staval na vojnu zničenom Horehroní, na Orave a od r. 1954 v Žiari nad Hronom projektuje časti ZSNP, kultúrny dom, detské jasle, obytné domy, 200 m vysoký komín závodu. Bohatá je i jeho zlepšovateľská a novátorská práca. Verejnosť Žiaru ho pozná ako úspešného výtvarníka (používa rôzne techniky maľby, grafiky, kresby). Pred rokom bol ocenený Pamätnou plaketou mesta. T.r. ocenil jeho zásluhy primátor mesta Pamätným listom.

ANTON VOZÁR : Herec a režisér, 75-ročný. Narodil sa v Bartošovej Lehôtke, kde začínal ako divadelný ochotník, ale občanom Žiaru je už dlhodobo. Po úspechoch v profesionálnych divadlách v Martine a vo Zvolene režíruje a hrá v žiarskom ochotníckom divadelnom súbore ZK ROH ZSNP. Bol aj jedným z popredných hereckých protagonistov v Handlovej, vyskúšal si i prácu v rozhlase, televízii a filme. Najväčšie úspechy mal v hre F. Jurigu Sváko (na Jiráskovom Hronove Cena za najlepší herecký výkon), réžijne pri naštudovaní drám Nový život a Matka. Spolu účinkoval v 157 inscenáciách, z toho 32 režíroval.

**MESTSKÁ ČASŤ
ŠÁŠOVSKÉ
PODHRADIE A
PÍLA :**

Súčasťou mesta Žiar nad Hronom je od r. 1971. V r. 2001 mala táto časť 331 obyvateľov. Z toho 163 mužov, 168 žien. Z nich je ekonomicky aktívnych 107 (pracujú prevažne v ZSNP, v Štátnych lesoch, na píle a 6 sú podnikateľmi), nezamestnaných je 28, detí, mládeže a študentov 70, z toho VŠ 10, dôchodcov 104. V r. 2001 sa narodili 2 deti a 3 osoby umreli. V časti je 128 domov, z toho 92 obývaných.

**PRACOVNÉ
STRETNUTIE :**

V časti Šášovské Podhradie sa dňa 12. septembra konalo pracovné stretnutie občanov s primátorom mesta ZH, zástupcov OÚ, Slovenských energetických závodov a Lesov SR za účelom riešenia problémov tejto časti mesta. Ide najmä o požiadavku zosilnenia dodávky elektrickej energie prípadne možnosť zavedenia plynu (v súvislosti s problémom vykurovania domov). Ďalším problémom je regulácia potoka, ktorá sa začala začiatkom zimy. Občanom tu bol predstavený nový poslanec za túto mestskú časť – Ing. Dušan Danko. Z mestského rozpočtu bolo v r. 2001 vyčlenených 50 tisíc Sk na projekty v tejto časti mesta.

VI.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

- STRETNUTIE PRIMÁTORA S OSOBNOSŤAMI MESTA :** 5. januára na pozvanie primátora JUDr. Mariusa Hrmu sa stretli významné osobnosti v živote mesta, medzi nimi bol i prednosta OÚ Ing. Peter Kliment. Hodnotili uplynulý rok 2000, hľadali perspektívy rozvoja mesta, riešenia nezamestnanosti a iných problémov.
- ZDRUŽENIE MIEST A OBCÍ SLOVENSKA : (ZMOS)** 7. marca v MsKS zasadal regionálny Snem Združenia miest a obcí SR. Na programe bolo najmä riešenie problému autobusovej hromadnej dopravy (niekoľko spojov sa ruší) a príprava na očakávaný kompetenčný zákon.
- OBNOVA DEDINY A REGIÓNOV :** 10. apríla organizoval KÚ v Banskej Bystrici v spolupráci s OÚ v Žiari seminár s programom Obnovy dediny a regiónov. Zúčastnilo sa ho 53 starostov obcí. Bola to i príprava na operatívnejšie využívanie finančných prostriedkov cez rôzne projekty a granty v rámci tretieho sektoru v budúcnosti.
- TÝŽDEŇ AKCIÍ :** V posledný júnový týždeň prebiehali viaceré akcie pod názvom ZA ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL, ktoré koordinovala Nadácia ZDRAVÝ ŽIVOT s ďalšími organizátormi na podnet Rady pre prevenciu drogových závislostí (poradný orgán primátora mesta) pri príležitosti Svetového dňa boja proti drogám 26. júna s hlavným cieľom : Pozitívne orientovať deti a mládež, zmeniť represívnu politiku za pozitívnu orientáciu. V programe pre MŠ, ZŠ, SŠ bolo mnoho vzdelávacích, kultúrnych, športových i zábavných podujatí. V Žiari sa takýto týždeň organizuje už druhýkrát.
- OBLASTNÁ VÝSTAVA :** Oblastný výbor Slovenského zväzu chovateľov v Žiari usporiadal výstavu králikov, holubov, hydiny a exotického vtáctva spojenú s predajom v dňoch 6. – 7. októbra . Mala 44 vystavovateľov a 1 300 návštevníkov. V expozícii holubov za hanácke hrvoliaky získal cenu primátora Roman Čierťaský, v expozícii hydiny Stanislav Čierťaský za malú oravku. V decembri 2001 na V. celoštátnej výstave zvierat v Nitre získali žiarski chovatelia významné ocenenia. Osobitne treba pochváliť Klub chovateľov veľkých hrvoliakov v meste, ktorý patrí k slovenskej špičke (Pozri My Žiara č. 3/2002, str. 7).
- VÝSTAVA OVOCIA A ZELENINY :** V dňoch 26. – 27. októbra v POS sa konala výstava ovocia a zeleniny po 14 rokoch vďaka obetavosti dobrovoľníkov – záhradkárov a OV Slovenského zväzu záhradkárov. Zúčastnilo sa jej 73 vystavovateľov s 217 exponátmi jadrového ovocia (28 odrôd), zeleniny (aj nové druhy zeleniny pre zdravú výživu) a citrusových plodov (citrónovníky, dokonca aj jeden figovník). Na súbežnej súťaži bolo ako najlepšie ocenené jablko ontáριο a kaleráb (p. Štuláková, p. Martinka).
- VOĽBY DO VÚC :** Dňa 1. decembra sa konalo podľa § 24 zákona č. 303/2001 Z.z. o voľbách do samosprávnych krajov I. kolo volieb do vyšších územných celkov, t.j. v meste ZH boli voľby do Banskobystrického samosprávneho kraja. Mesto Žiar nad Hronom malo 15 volebných okrskov. Zapísaných voličov v meste bolo 15 499. Vo voľbách bolo odovzdaných 2 741 platných hlasov t.j. volilo 17,69% voličov (v okrese bola účasť

20,94%, v kraji 24,17%), čo hovorí o nízkej účasti voličov. Ako dôvod sa uvádza nízka informovanosť voličov a všeobecná apatia voči veciam verejným v súvislosti s ťažkou sociálnou situáciou v štáte a jej neriešenia zo strany vlády.

Do parlamentu VÚC bolo 34 kandidátov na poslancov, z ktorých do VÚC za okres Žiar nad Hronom boli zvolení títo 4 poslanci :

1. Mgr. Ján Lazár, 44-ročný podnikateľ v Žiari nad Hronom, poslanec za koalíciu HZDS a Smer (v meste získal 1 216 hlasov),
2. Ing. Mária Čopová, 61-ročná podnikateľka v Žiari nad Hronom, poslankyňa za koalíciu HZDS a Smer (v meste získala 1 146 hlasov),
3. Pavol Truben, 54-ročný starosta Lovče, poslanec za koalíciu HZDS a Smer (v meste získal 1 012 hlasov),
4. Ing. Vladimír Valent, 47-ročný podnikateľ zo Žiaru nad Hronom, poslanec za koalíciu HZDS a Smer (v meste získal 903 hlasov).

Na post predsedu VÚC kandidovalo 16 poslancov. Najviac hlasov získali kandidáti :

1. Milan Marčok, Prof., RNDr., DrSc., 62-ročný vysokoškolský učiteľ zo Zvolena, kandidát za koalíciu HZDS a Smer (v meste získal 1 436 hlasov),
2. Jozef Mikuš, Ing., 41-ročný zástupca primátora vo Zvolene, kandidát za Slovenskú demokratickú a kresťanskú úniu (v meste získal 625 hlasov).

Keďže ani jeden z nich nezískal potrebnú väčšinu hlasov, konalo sa 15. decembra aj II. kolo volieb. Výsledky v meste v poradí :

1. Milan Marčok získal 1 981 hlasov
2. Jozef Mikuš získal 814 hlasov

Celkovo v II. kole bolo zapísaných 15 504 voličov, z nich prišlo voliť 2 795 t.j. účasť bola 18,03%. **Predsedom VÚC sa stal Prof. RNDr. Milan Marčok, DrSc.** (Pozri Sprievodnú dokumentáciu za r. 2001.)

VIANOČNÉ COCA – COLA DERBY :

Ani extrémne mrazivé počasie neodradilo početných malých i veľkých záujemcov o už tradičné Coca – Cola derby. Na Námestí Matice slovenskej zastavil originálny kamión Coca – Cola. Súťaž sa striedala so zábavou. V 5 disciplínach tu obyvatelia mesta z možných 100 000,- Sk vyhrali **95 000,- Sk**. Primátor uviedol, že sa využijú ako vlni pre nemocnicu, škôlky a na sociálne účely.

POLÍCIA V SLUŽBÁCH MESTA : (MsP)

Mestská polícia zaznamenáva približne rovnakú úroveň stavu kriminality v meste ako vlani. Najviac ju ovplyvňuje zlý stav sociálnej situácie obyvateľstva. Páchateľmi sú často mladiství (i deti), recidivisti a Rómovia. Na území mesta v r. 2001 bolo spáchaných 353 trestných činov (o 44 viac ako vlani), z toho 211 je objasnených (o 42 viac ako vlani), čo tvorí 59,8% (rast o 5,1%). Najviac – 125 trestných činov bolo spáchaných na verejných priestranstvách (60% objasnených). Závažnejšie trestné činy : 3 lúpeže (o 2 menej ako vlani), 115 krádeží vlámaním (o 40 viac), bolo ukradnutých 20 áut na území mesta, krádeží vecí z áut – 49. Rastie počet prvýkrát trestaných páchatel'ov – t.r. 169 (vlani 139). Mestská polícia sa stará i o dodržiavanie verejného poriadku v meste podľa Zákona č. 372/1990 Zb. a platných všeobecne záväzných nariadení prijatých mestským zastupiteľstvom. Celkový počet priestupkov bol v r. 2001 – 451. Riešenie polície nachádza v súčinnosti s policajným zborom, zdravotníctvom, školstvom, požiarnikmi a i vrstvami mestskej komunity.

**POLITICKÉ
STRANY :**

V meste majú sídla tieto politické strany :

- Hnutie za demokratické Slovensko – Ľudová strana (HZDS)
- Slovenská demokratická Ľavica (SĽE)
- Slovenská demokratická a kresťanská únia (SDKÚ)
- Sociálno - demokratická strana Slovenska (SDSS)
- Komunistická strana Slovenska (KSS)
- Slovenská národná strana (SNS)
- Pravá Slovenská národná strana (PSNS)
- Strana občianskeho porozumenia (SOP)
- Kresťansko – demokratické hnutie (KDH)
- Strana SMER

**NADÁCIE
V MESTE :**

Nadácia ZSNP (Pozri časť Podniky v živote mesta)

Nadácia Škola dokorán – má alternatívny výchovno – vzdelávací program, vznikla v r. 1994, jej riaditeľkou je PhDr. Eva Končoková. V súčasnosti sa intenzívne venuje práci s rómskou komunitou.

Nadácia Zdravý život (NZŽ) – vznikla v r. 2000, má vlastné projekty (Podporíme mladých, Miniuniverzita 3. veku) a grantový program, v ktorého 2 kolách bolo podaných 42 projektov, z toho 36 nadácia podporila finančne. Správcom NZŽ je PhDr. Marta Mergová.

Nadácia Zdravie zdravým aj chorým – rozvoj zdravotníctva, zvyšovanie zdravotníckych služieb.

**OBČIANSKE
ZDRUŽENIA :
(OZ)**

OZ MIESTO PRE TEBA (humanitné ciele, predseda správnej rady Mgr. Rast'o Pittner)

OZ CESTA NÁDEJE, OZ ŽIARSKYCH RÓMOV a OZ ROMAL (venujú sa rómskej komunite)

OZ HORNÉ OPATOVCE (vzniklo v októbri, má cieľ : zachovať duchovné a kultúrne dedičstvo zaniknutej obce)

**JEDNOTA
DOCHODCOV
SLOVENSKA :
(JDS)**

19. októbra bola za účasti primátora mesta a 15 občanov založená Mestská organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska (MO JDS), ktorá je na Slovensku činná 10 rokov. Je to občianske nepolitické združenie dôchodcov, ktorého hlavnou náplňou je zabezpečovanie primeraného života staršej generácie po stránke sociálnej, zdravotnej, kultúrno–spoločenskej a výchovno–vzdelávacej. Koncom roka MO už registrovala **viac ako 100 členov**. Na prvej členskej schôdzi 12. decembra bol schválený plán činnosti a zaujímavý program pripravil nový výbor a dôchodcovia z Janovej Lehoty. Predsedníčkou MO je **Ing. Olga Trčková**, podpredsedníčkou Mária Szolnoková.

**MATICA
SLOVENSÁ :
(MO MS)**

MO MS 7. júna 2001 zmenila svojho predsedu a zvolila nový výbor. Namiesto p. Alici Môcikovej bol zvolený **Mgr. Ján Sitarčík** za predsedu MO MS.

**ZRUŽENIE PRE
ROZVOJ
REGIÓNU :**

V r. 1998 vo februári vzniklo so sídlom v meste Združenie pre rozvoj regiónu STREDNÉ POHRONIE. Je to neziskové profesijné združenie fyzických a právnických osôb so záujmom o rozvoj regiónu. Má dve sekcie : podnikateľskú a cestovného ruchu.

MINIUNIVERZITA : Nadácia Zdravý život organizuje už druhý ročník Miniuniverzity tretieho veku. Týždenné stretnutia 28 záujemkýň sú naplnené dvojhodinovým programom. Prednášky, besedy na témy skvalitňovania života, ktoré vedú odborníci alebo skúsení praktici, zaujímavé osobnosti z mesta, sa striedajú s kondičným a zdravotným cvičením pod vedením trénerky I. triedy **Ruženy Utešenej**.

„PRIMÁTOR ŽENÁM, ŽENY SEBE“ : Nový ročník tejto pohybovej aktivity sa začal 1. februára. V krytej plavárni svoje zdravie upevňuje 76 prihlásených žien.

VII.

PODNIKY V ŽIVOTE MESTA

ZÁKON TRHU : Podmienky trhového hospodárstva ovplyvňujú vznik a zánik podnikov, ich rozmiestnenie v meste, čo je ťažko ovplyvniteľné i sledovateľné. Malé podniky zanikajú v tieni veľkých. Na počet obyvateľov má mesto veľa peňažných podnikov (od októbra pribudla na Námestí Matice slovenskej pobočka TATRA banky), advokátskych kancelárií (8), obyvateľom chýbajú menšie cukrárne v okolí pešej zóny.

**PREHLAD O
PODNIKOV
V MESTE :**

Priemysel, pôdohospodárstvo, stavebníctvo : 23 podnikov.

Hotelové, reštauračné a iné služby : 32 podnikov.

Obchody : - potraviny : 15 podnikov,

- mäso - údeniny : 3 podniky,

- drogérie, farby – laky : 9 podnikov,

- špecializované : 10 podnikov (hudobniny, akvaristika, poľovnícke potreby, liečivé rastliny a i.).

Peňažníctvo a poisťovne : 13 podnikov.

Rôzne služby : 82 podnikov. Významné z nich sú :

Slovenská pošta š.p. (riaditeľstvo je presunuté do Prievidze – t. r.), Slovenské telekomunikácie a.s., Stredoslovenské energetické závody š.p., Technické služby spol. s r.o., Služby, mestský podnik ZH, Stavebné bytové družstvo, Slovenský plynárenský podnik a. s., Slovenské vodárne a kanalizácie š. p., GLOBTEL GSM a. s., Eurotel, 5 autoškôl, 8 cestovných kancelárií, 4 záložne a i.

(Pozri Zoznam podnikov v Sprievodnej dokumentácii za r. 2001.)

ZÁVOD SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO POVSTANIA (ZSNP), a.s.

SÚČASNÝ STAV : K 1. januáru 2001 má skupina spoločností ZSNP **4 609** zamestnancov, je to najstabilnejší a najväčší zamestnávateľ v regióne Žiar. ZSNP má 10 dcérskych spoločností, 10 závodov. Za rok 2000 ZSNP vyrobilo tovar za vyše 16,6 miliardy Sk, hospodárskym výsledkom je zisk viac ako miliarda korún. Tieto výsledky sú nádejným základom pre dlhodobý ziskový podnik. Spoločnosti ZSNP si samé poradili s problémom úverov. V slovenskej tlači je SLOVALCO označované ako „perla našej ekonomiky“. T.č. predáva najmä do južnej a západnej Európy, dominantne do Talianska.

**PREDAJ AKCIÍ
STRATEGICKÝM
INVESTOROM :**

30. marca 2001 bol v Bratislave podpísaný predaj akcií SLOVALCA strategickým investorom **HYDRO ALUMINIUM Oslo** – 20% akcií (Nórsko) a **Európskej banke pre obnovu a rozvoj** (EBRD Londýn) 46% akcií. ZSNP zostalo 34% akcií Slovalca. Tržby z predaja budú použité na splatenie úverov (za modernizáciu), na rozširovanie výroby hliníka, polotovarov z neho ako aj jeho finalizáciu. Je to súčasť programu ZSNP Hliníková cesta, ktorý v ďalšom bude utlmovať neefektívnu činnosť a intenzifikovať výrobu. Po vyriešení reštrukturalizácie úverov sa začne s privatizáciou ZSNP. Pozícia ZSNP na európskom trhu sa posilnila. Ministerka pre privatizáciu Mária Machová povedala : „**Vstup tohto investora do Slovalca považujem na Slovensku za jeden z najdôležitejších krokov tohto roku**“.

- ROZŠIROVANIE VÝROBY SLOVALCA :** Podľa projektu rozšírenia výroby Slovalca asi o 1/3 sa začali prípravné práce v júli, základy boli ukončené v novembri. Nové pece by mali začať vyrábať hliník v auguste 2003.
- FIRMA ROKA SR :** V októbri 2001 v bratislavskej Redute z rúk podpredsedu vlády Ing. Mikloša prebralo SLOVALCO (generálny riaditeľ Ing. Štefan Tesák) ocenenie **FIRMA ROKA**. Výber uskutočnil časopis TREND na základe 16 kritérií spomedzi 114 hodnotených podnikov, čím sa potvrdilo dominantné postavenie Slovalca medzi poprednými slovenskými podnikmi.
- NÁVŠTEVY ZSNP :** Zámer priameho investovania v ZSNP prejavili predstavitelia 30 japonských firiem. 17. októbra boli v ZSNP zástupcovia Európskeho parlamentu.
- RECYKLING s.r.o. :** Vznikla v r. 1997 ako dcérska spoločnosť ZSNP. Zaoberá sa recykláciou autovrakov – ako jediný podnik v SR, pripravuje sa na celoslovenskú pôsobnosť.
- NADÁCIA ZSNP :** Bola založená v r. 1993. Má celoslovenský záber. Materiálne a finančne podporuje aj zdravotníctvo, školstvo, vedu, kultúru, šport, sociálne vypomáha najmä mestu Žiar nad Hronom.
- SPOLUPRÁCA S MESTOM :** Závod si splnil všetky povinnosti voči mestu, je generálnym sponzorom mesta (najmä športu). Mesto sa snaží plniť dohody so závozom. Spolupráca sa výrazne prehĺbila.
- VÝSLEDKY ZA ROK 2001 :** Generálny riaditeľ ZSNP Ing. Jozef Pittner, Dr.h.c. vo vianočnom príhovore (Hutník 21. december 2001) povedal : „**Na konte skupiny spoločností sa predpokladá výroba tovaru za 16 miliárd korún, pričom na objem výroby negatívne vplýval vývoj svetových cien hliníka a vývoj kurzu dolára voči korune. Hospodárskym výsledkom bude zisk**“.
- MAJETOK MESTA :**
- **Hotel LUNA**
 - **Služby, mestský podnik ZH**, má v správe krytú plaváreň, plážové kúpalisko a bytový fond. T.č. je vo vlastníctve mesta ešte 284 bytov. Odpredajom bytov do súkromného vlastníctva vznikajú spoločenstvá vlastníkov bytov. Najväčší problém tvoria sociálne slabé vrstvy obyvateľstva, rastie počet neplatičov, veľké sú straty podniku v nákladoch na financovanie domov pre sociálne odkázaných. Riaditeľom podniku je **Ing. Kamil Gorilák**.
 - **Technické služby, spol. s r.o.**, zabezpečujú čistenie mesta, verejnú zeleň, odvoz odpadu, osvetlenie mesta. Vďaka starostlivému vedeniu riaditeľom **Igorom Rozenbergom** bol t.r. veľký problém so zimnou údržbou mestských komunikácií veľmi dobre zvládnutý.
- POĽNO-HOSPODÁRSKE DRUŽSTVO :** Jeho transformácia prebehla v r. 1992. Predsedom je **Ing. Pavel Magdolen**. Výsledky hospodárenia t.r. sú vďaka Bohu za dobré počasie lepšie ako v r. 2000, hoci stále ide o stratový podnik, ktorý by potreboval vyššie štátne dotácie. Obhospodaruje 879 ha ornej pôdy a 819 ha trávnych porastov. V rastlinnej výrobe sú obilniny (pšenica, raž, jačmeň, ovos) hlavným produktom na 470 ha (380 ha pšenice). Pestujú aj kukuricu na siláž, jarnú zmesku, lucerku. Skúšajú pestovať aj viku jarnú a pelušku. Najlepšia úroda bola

v pestovaní repky ozimnej na 65 ha. T.r. výnos je 2,33 ton/ha. Živočíšna výroba je zameraná na hovädzí dobytok. Stav 638 ks, z toho dojnice 253 ks, dojivosť 3 891 na 1 dojnicu, čo je nárast oproti r. 2000. Do zvolenskej mliekárne dodali viac mlieka ako bol ročný predpoklad. Chov ošípaných dosiahol 950 ks, z toho prasníc 82 ks. Prírastok na váhe 62 dkg/ks/deň. Družstvo má najmodernejší spôsob kŕmenia (počítačový) a automatické dojenie STRANGO. R. 2001 ubehol bez problémov nákaz, moru a pod. Zaujímavou zmenou v legislatíve je začiatok uplatňovania tzv. farmárskeho zákona, podľa ktorého je krádež na poliach trestným činom.

OBCHODY :

Je priaznivé, že sa rozširuje sieť slovenských predajní potravín **JEDNOTA**. 6. septembra sa otvorila nová na Námestí Matice slovenskej. K 1. novembu bola uzatvorená veľkopredajňa DELVITA s.r.o. v dôsledku konkurencie so supermarketom **BILLA**. Ceny potravín z novembra 2001 :

kryštálový cukor	28,10	kurča	86,-
práškový cukor	33,80	bravčové stehno	194,-
výberová múka	13,-	bravčové karé	169,-
olej Raciol 1 l	55,10	bravčová šunka	215,-
káva štandard 75 g	14,90	hydínová šunka	200,50
soľ	8,20	hovädzie stehno	165,-
maslo	27,80	hovädzia roštenka	194,-
čierny chlieb	22,70	hovädzia sviečková	315
mlieko	15,60		
ryža	24,-		

PREDAJNO - PROPAGAČNÉ TRHY :

Priestory MsKS vytvárajú výborné podmienky na trhy, ktoré sa tu konajú už tradične dvakrát v roku (okrem iných príležitostných) :

- jaré trhy s veľkonočnými motívami, ľudovou tvorbou, odevmi, obuvou, hračkami a pod. v dňoch 19. – 21. marca
- zimné – vianočné trhy boli 19. – 21. decembra. V tomto roku bol prihlásený mimoriadny počet – vyše 100 predajcov.

DOPRAVA : PRÍPRAVA STAVBY KOMUNIKÁCIE D/65 - ŽARNOVICA ŠÁŠOVSKÉ PODHRADIE :

Projekt diaľnice I/65 („Pohronský lievik“) bol pripomienkovaný viacerými subjektami. Zhodne sa konštatovala pozitívnosť stavby štvorpruhovej rýchlostnej komunikácie v parametroch : zvýši sa bezpečnosť premávky, jej kapacita, dopravná rýchlosť, priepustnosť križovatiek, zníži sa spotreba pohonných hmôt a poklesnú exhaláty. Kritizované bolo vedenie trasy bezprostredne oddychovou zónou mesta, ohrozenie životného prostredia a obyvateľov a zrušenie cesty III/05076 Žiar – Šášovské Podhradie. Na negatívne vplyvy upozorňovala mesto petícia občanov (podpisy 580 občanov) z 30. januára 2001 (Občianske združenie Svätokrížsky občiansky spolok), jednotliví občania (Ing. Mária Simanová) a ďalší. V Záverečnom stanovisku Ministerstva životného prostredia SR zo dňa 20. septembra 2001 je odporúčané investorovi rešpektovať tieto pripomienky : Trasa by mala byť vedená podľa „modrého“ variantu v úseku km 15,3 – 18,473 na ľavú stranu Hrona a má sa zachovať cesta III/05076. V plnom rozsahu bolo rešpektované stanovisko mesta, ktoré bolo vypracované v súčinnosti s petičným výborom. Stavba sa otvorí v r. 2004, predpokladaný záver – v r. 2008. Genéza celého projektu siaha do roku 1977, kedy bol pôvodne schválený územný plán mesta s „červeným variantom“ (č. 1). Prehodnocovaním plánu a interesom občanov sa dosiahla t.r. tzv. preložka podľa „modrého“ variantu.

- MHD,
ČÍPOVÉ KARTY :** Mestskú hromadnú dopravu vykonáva štátny podnik Slovenská autobusová doprava. Od 1. júla v Žiari nad Hronom a vo Zvolene súbežne zavádza bezkontaktný spôsob vybavovania cestovných lístkov prostredníctvom číповých kariet. Sú elektronické, farebne odlišené, personifikované fotografiou. V pamäti karty je nahraný finančný obnos ako záloha, z ktorej cestujúci čerpá bezhotovostnú platbu za cestovné. V autobuse priloží kartu k čítaciemu zariadeniu a po identifikácii si vyberie cestovný lístok. Výhodou je najmä zrýchlená manipulácia pri platbe. Cestujúci bez karty musí vodičovi zaplatiť zvýšené cestovné o 2,- Sk.
- TELE -
KOMUNIKÁCIE :** Od 1. júla Slovenské telekomunikácie, a.s. realizovali v ponuke služieb dve zmeny : 1/ Zmeny smerových telefónnych čísel a 2/ Nový tarifný cenník. Podľa nich sa ruší 82 volacích znakov, nových je len 25. Tým sa časť medzimestských volaní mení na miestne, ale ceny miestnych volaní sa zvyšujú. Ceny medzimestských sa znižujú. Celkovo dochádza k zdraženiu o 5 – 7%. Zvyšuje sa i poplatok za používanie telefónnej prípojky, čím sa na Slovensku približujeme poplatkom mobilných operátorov. Časť majiteľov pevných liniek odpovedá odhlasovaním linky. Podnik mení aj podvojnú telefónnu linku na samostatnú.
- KÁBLOVÁ SIEŤ
TV :** V t.r. sa javí problém prevádzkovania a financovania káblových rozvodov ako jedna z najhorúcejších tém na Slovensku. V meste káblová sieť zmenila t.r. majiteľa – z ŠK ZSNP na SCS Slovensko, s čím sú viaceré nevyriešené problémy.
- INTERNET CAFÉ
ZAVINÁČ :** Ponúka už celý rok aktuálne zaujímavé služby : možnosť využitia informačného systému cez internet s príjemným posedením v kaviarni. Majiteľmi sú **Ing. Jozef Šimko** a **Mgr. Juraj Skladaný**.
- PERSON
SLOVAKIA :** Majiteľkou agentúry na sprostredkovanie práce, ktorá t.r. vznikla, je **Mária Privrelová**. Ide najmä o práce pre nezamestnaných v zahraničí.

(Ostatné podniky – Pozri dokumentačný materiál za rok 2001)

VIII.

ŠKOLSTVO

ZOZNAM ŠKOL : V meste sídlia školy :

NÁZOV	POČET ŽIAKOV V ŠK. R. 2000/1	MENO RIADITEĽA
-------	---------------------------------	----------------

1. MATERSKÉ ŠKOLY :

Ul. Sládkovičova 1	85	Helena Garajová
Ul. Rázusova	98	Eleonóra Uhrovičová
Ul. A. Kmet' a 11	116, z toho 25 rómskych	Darina Golianová
Ul. A. Kmet' a 17	90	Mária Marková
Ul. Dr. Janského 8	86	Helena Bieliková
Ul. Rudenkova 1	56	Mgr. Eva Mlatecová
Ul. M.R.Štefánika 23	61	Soňa Kaslová
Ul. Š. Moyses a 1	30	Eliška Gáfriková

Od 1. septembra 2001 bola zrušená MŠ Dr. Janského v súvislosti s poklesom počtu detí.

2. ZÁKLADNÉ ŠKOLY

	v 1. roč.	
ZŠ Ul. Dr. Janského 2	664 - 69	Mgr. Bohuš Príhoda
ZŠ Ul. M. R. Štefánika 17	789 - 87	Mgr. Marta Mooschová
ZŠ Ul. J. Kollára 2	455 - 44	Mgr. Ľubica Činčurová
ZŠ Ul. Jilemnického 2	595 - 47	Mgr. Gejza Nagy
ZŠ Ul. Š. Moyses a – cirkevná	338 - 34	Mária Ulrichová
Špeciálna ZŠ	126	Mgr. Zlatica Lukačková
Základná umelecká škola	573	Beata Ritterová

3. STREDNÉ ŠKOLY A UČILIŠTIA :

Gymnázium	337	PaedDr. Juraj Maxián
Obchodná akadémia	338	Mgr. Helena Hálová
Stredná priemyselná škola	118	Mgr. Miroslav Šurka
Stredné odborné učilište hutnícke	309	
Hotelová akadémia	128	
Stredné odborné učilište služieb	202 + 41 (nadstavba)	Mgr. Jaroslav Hlaváč

ZO ŽIVOTA MŠ : Už 7 MŠ získalo certifikát Školy podporujúce zdravie. 12. novembra bola v Dome kultúry vernisáž výstavy výtvarných prác detí všetkých MŠ v meste. Na Ul. Dr. Janského č. 8 je zriadená ortoptická trieda – jediná v okrese. Na Ul. Sládkovičovej sa starajú aj o deti s iným zdravotným postihnutím.

- ZO ŽIVOTA ZŠ :** 28. júna prijal prednosta OÚ piatich najlepších žiakov 9. ročníka. Z nich boli traja z mesta Žiar nad Hronom : Ivana Dvorská zo ZŠ Ul. J. Kollára
Filip Šipikal zo ZŠ Ul. M. R. Štefánik a
Stanislava Páločná zo ZŠ Ul. Jilemnického
- Povinné učebné plány na ZŠ pedagógovia dopĺňajú a venujú sa výchove najmä v oblastiach zdravého životného štýlu (Školy podporujúce zdravie, protidrogové aktivity, ekoprojekty), regionálnej výchovy, informatiky, cudzích jazykov a i. Úspechy boli zaznamenané v rozvoji talentov v športových triedach. Problémy narastajú vo výučbe čítania. Spoločným nedostatkom je nedostatok finančných prostriedkov na prevádzku a údržbu škôl.
- CENTRUM VOLNÉHO ČASU :** Má 20 záujmových útvarov. Keďže i tu sa už zavádzajú poplatky, jeho činnosť nie je dostupná všetkým deťom, o ktorých voľný čas sa nemá v súčasnosti kto postarať.
- PEDAGOGICKO - PSYCHOLOGICKÁ PORADŇA :** Plní v okrese úlohy poradenstva vo výchove, posudzuje školskú zrelosť, koná logopedické a psychologické vyšetrenia a radí pri profesionálnej orientácii.
- DETSKÝ ČIN ROKA :** Spoločnosť Whirlpool Slovakia inicioval projekt, aby deti robili dobré skutky a napísali o nich. 3. ročník celoslovenskej súťaže zaregistroval 7 492 detí v r. 2001. Medzi 8 ocenenými boli aj Veronika Nagyová a Jozef Haring zo ZŠ na Štefánikovej ul. v Žiari. Získali najviac hlasov v kategórii Pomoc prírode. Kfmia vtáčie siroty v hniezde na skalnatom kopci, kde im nosia mravce, červíky, mušky.
- ZO ŽIVOTA SŠ : STREDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOSŤ : (SOČ)** 6. apríla bolo na SPŠ krajské kolo SOČ. 177 účastníkov obhajovalo práce. Medzi prvými tromi boli študenti zo SPŠ v 4 odboroch. Víťazom v oblasti fyziky sa stal Marián Sklenár a v matematike Peter Kosegi.
- PRÍPRAVA ŠTUDENTOV NA PODMIENKY TRHU :** V rámci mesta sa žiaci pripravujú na podnikateľskú a manažérsku činnosť. Už na ZŠ starší žiaci majú spoločenskú súťaž **MALÁ BURZA** a **Kluby mladých manažérov**. Na SŠ si zakladajú fiktívne firmy, ktoré pracujú v reálnych podmienkach trhu. Organizujú si i veľtrhy. Zatiaľ najväčší úspech zaznamenala Obchodná akadémia v Žiari nad Hronom, kde študentov vedie zástupca riaditeľa **Ing. Dušan Bosák**. Zo 116 firiem študentov na Slovensku boli vybraní ako jedna zo 4 víťazných a v marci boli na veľtrhu vo Viedni, kde mali úspech so svojimi výrobkami (tričká, ozdoby, darčeky).
- ÚSPECH GYMNÁZIA :** Minister školstva **Milan Ftáčnik** odovzdal Hlavnú cenu poroty v rámci SR Gymnázium v Žiari nad Hronom za rozvoj projektu **INFOVEK**. Realizujú ho tu už 3. rok, pripravujú ďalšiu multimediálnu učebňu a budujú odbornú knižnicu. Prácu pedagógov školy ocenila aj Fakulta elektrotechniky a informatiky FEI Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, keď pri svojom 60. výročí dňa 30. novembra 2001 na slávnostné stretnutie FEI prizvala i zástupcov SŠ, s ktorými fakulta úspešne spolupracuje. Gymnázium v Žiari nad Hronom tu dostalo medailu a Pamätný list za zásluhy o dobré výsledky fakulty, jej rozvoj a šírenie jej dobrého mena.

**HOTELOVÁ
AKADÉMIA
A SOUS :**

Vychovávajú odborníkov v oblasti gastronómie, hoteliérstva a cestovného ruchu. Hoci existujú len 4. rok, rozbehli aj medzinárodné aktivity – na seminároch v Rakúsku, Dánsku a Nemecku boli pedagógovia a študenti boli na praxi vo Švajčiarsku, 1 študent je na štúdiom pobyte v Austrálii. Úspešní sú aj v rámci programu Sokrates. V októbri otvorili nové moderné priestory pre odbor cukrár. V septembri 2002 otvorila i nový odbor kaderník/-čka.

**KONKURZ
ŠTEFANA
MOYSESA :**

Ide o súťažné podujatie pre študentov katolíckych gymnázií v SR a Gymnázia a Obchodnej akadémie v Žiari nad Hronom (ktorá bola hosťiteľom). Podmienky tvoria znalosti zo slovenských národných kultúrnych dejín a schopnosť konverzovať v cudzom jazyku o súčasnom živote na Slovensku. Podľa doterajších skúseností je úroveň v znalosti cudzieho jazyka dobrá, ale nízka je v znalosti dejín. Dňa 29. januára bol podpísaný na MsÚ v Žiari nad Hronom nový štatút súťaže. XI. ročník sa konal 6. júna tentoraz už pod záštitou mesta. Na konkurze bol prítomný aj banskobystrický biskup Mons. Rudolf Baláž a predseda Spolku sv. Vojtecha p. Hanakovič. Jedným z cieľov konkurzu je objavovať talenty schopné štúdia v zahraničí.

IX.

KULTÚRA

Príznačné pre súčasnosť je masové podliehanie vplyvu televízie, ktorá je poznačená komerčnosťou, akčnými filmami, násilím a erotikou (prevažne vplyv USA). Následne sa ľudia uzatvárajú do domácností. Napriek tomu je neúnavná činnosť pracovníkov Mestského kultúrneho strediska i Pohronského osvetového strediska, ktoré tvoria piliere miestnej kultúry. Citeľne sa zvýšil záujem o podujatia v exteriéri mesta, rastie záujem o tvorivú činnosť, klesá počet návštevníkov na podujatiach so vstupným, čo je dôsledok sociálnej situácie v meste. Historicky dôležitým prínosom r. 2001 v kultúre mesta je otvorenie **Mestského múzea a Galérie mesta** v Dome kultúry (Pozri časť významné výročia a oslavy).

MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO : (MsKS)

Organizuje miestnu i dovezenú kultúru, rozvíja záujmovú umeleckú činnosť vo folklórnych súboroch Hron a Hronček, v Tanečno – športovom klube STELLA (TŠK STELLA), v dychovej hudbe Žiaranka, v DIVADIELGU TAGAKO a ďalších krúžkoch a súboroch, zabezpečuje činnosť Zboru pre občianske záležitosti (ZPOZ – pozri časť VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT), oblasť výchovno – vzdelávacích aktivít (kino, knižnica, kurzy, semináre). Podujatí bolo spolu 143. Spolu činnosť MsKS zabezpečuje 22 pracovníkov. Vedúca MsKS je **Ing. Stella Vít'azková**. (Pozri Vyhodnotenie činnosti MsKS v Sprievodnej dokumentácii.)

XI. ŽIARSKA HUDOBNÁ JAR :

V rámci festivalu vážnej hudby bol XI. ročník hudobnej jari znovu najhodnotnejším podujatím. Má počtom síce nevelké, ale stále divácke zázemie. T.r. bolo 7 koncertov. 29. marca mal otvárací husľový recitál Peter Michalica. Najúspešnejší bol koncert Martina Babjaka s manželmi Šašinovcami. Z domácej kultúry sú pozoruhodné koncerty žiakov Základnej umeleckej školy.

FESTIVAL GARDEN OF EDEN :

Mladšia generácia holduje populárnej hudbe. V jej rámci treba uviesť ojedinelé podujatie na Slovensku v rámci šírenia alternatívnej kultúry – **FESTIVAL SLOVALCO ATV GARDEN OF EDEN**. Ide o multimedialný festival organizovaný neformálnym Občianskym združením CULTURE SUPPORT (aktivista Marko Minka). Program obsahoval 9 koncertov alternatívnych hudobných skupín, 2 divadelných súborov a 2 výstavy fotografií (účasť malo 14 umeleckých telies zo Slovenska, Čiech a Francúzska). Z rôznorodých ohlasov sú zaujímavé dva : 1) Alternatívna kultúra má síce okrajový význam, ale úrovňou festivalu robí zaujímavé podujatie v meste. 2) Javí sa nebezpečie blízkosti žánrových záujmov ku skupine názorovo spoločensky nevhodných (ako paradox k proklamovanému cieľu festivalu, ktorý by mal šíriť myšlienky tolerancie, boja proti fašizmu, rasizmu, xenofóbiu a závislosti na drogách). Festival bol 7. – 8. septembra .

KULTÚRNE LETO :

Obľúbenými sa stávajú podujatia v rámci Kultúrneho leta na Námestí Matice slovenskej v nedeľu podvečer. Vystupujú tu rôzne hudobné skupiny (folkové typy, country, atď.). Jeden koncert bol venovaný 152. výročiu úmrtia Š. Moysesu.

SPOLOČENSKÝ TANEC :

25. marca úspešne prebehla celoslovenská súťaž O pohár primátora mesta v štandardných tancoch. Najlepšie umiestnenie dosiahli v kategórii C Žiarčania A. Mesiarik

a M. Düřešová. 19. mája v MsKS prebehli Majstrovstvá Slovenska v plesových choreografiách s účasťou 20 tanečných kolektívov. Členovia TŠK STELLA získali titul Majstra Slovenska. MsKS dostal ako osvedčený organizátor Ďakovný list od Slovenského zväzu tanečného športu.

DIVADLO :

Súčasnosť poznačuje divadlo komercializmom a ťažšie zaujme diváka. Divadlo SNP Martin uviedlo tri predstavenia v Dome kultúry, pričom nebola naplnená sála ani v prípade, že bol vstup na voľné vstupenky (hradil ZSNP k 50. výročiu závodu). Divácky najatraktívnejšie bolo vystúpenie SEUK-u v programe STROM dňa 27. marca. Išlo o scénickú koláž tanečného divadla v režii Jána Ďurovčíka. Moderný tanec sa prepletal s folklórom, súčasnosť s históriou, život vyjadrený pohybom ako koncentrovaná skúsenosť generácií cez „pocity“ stromu. Zvláštnemu novodobému pohľadu na obsah programu špičkového telesa našej národnej kultúry trochu ubrali na úrovni prvky konzumnosti, podliehanie vkusu divákovi a prílišná zemitosť. 8. marca predviedol hudobno – zábavný program Ander z Košíc pod názvom To najlepšie od Andera. 12. septembra uviedlo Radošinske naivné divadlo predpremiéru Návod na použitie. Žiarske alternatívne Divadielgo Tagako malo 13 vystúpení. 27. novembra Divadlo West z Bratislavy uviedlo hru Mandarínková izba.

VÝSTAVY :

V MsKS sa uskutočnilo 9 výstav. Z nich mali výraznejší ohlas :

- február : Impresie Mariána Petruša (žiarsky výtvarník, vystavil 52 diel ovplyvnených impresionizmom, experimentuje)
- apríl : Igor Lackovič - Ochrana prírody v karikatúre
- máj, jún : Výtvarný svet žiakov ZUŠ
- august, september : Kaširované bábky Lenky Bartkovej,
Karikatúry a fotografie Dušana Bartku
- 20. september – 4. október : TROPICAL MIX – 5 mladých výtvarníkov, študentov VŠ
- október – december : 50. Výročie ZSNP

KINO HRON :

Má kvalitnú nadštandardnú výbavu. Premieta sa 6x v týždni. Prevalu tvoria americké filmy. Najväčší úspech mal film PEARL HARBOR a MÚMIA SA VRACIA. Zaujímavosťou je film USA Dinosaurius, v ktorom bola použitá kombinácia živých záberov s počítačovou animáciou. Celkový počet predstavení bol 277, filmov 149, priemerný počet divákov na 1 predstavenie – 55 (pokles). V decembri bol založený po 5 rokoch Filmový klub s cieľom umožniť vidieť hodnotné diela slovenskej a svetovej kinematografie.

KNIŽNICA :

Mestská knižnica Michala Chrásteka v Dome kultúry poskytovala základné a špeciálne informačné služby. Fond knižnice sa rozšíril nákupom o 532 kníh a darmi o 476 kníh. Čítareň mala 23 periodík. Spolu mala knižnica 33 769 návštevníkov. Narástol počet výpožičiek krásnej literatúry pre dospelých a odbornej pre deti. Poklesol počet výpožičiek krásnej literatúry pre deti tak, ako klesá ich záujem o čítanie. 96 podujatí knižnica

prípravila ako výchovno – vzdelávacie a kultúrno – spoločenské. V knižnici sa pracuje na retrokatalogizácii zakúpením modulárneho integrovaného informačného systému LIBRIS.

(Vyhodnotenie činnosti MsKS za rok 2001 pozri v sprievodnej dokumentácii.)

**POHRONSKÉ
OSVETOVÉ
STREDISKO :
(POS)**

Jeho činnosť má rozsah v okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica. Organizuje hlavne rôzne prehliadky, súťaže, festivaly, kultúrno – vzdelávacie akcie, zabezpečuje edičnú a propagačnú činnosť a dielne ľudovej umeleckej tvorivosti. Okrem toho vyhľadáva, uchováva a sprístupňuje tradície. Venuje sa aj metodologickej pomoci, príprave kolektívov na dobrú reprezentáciu. Výrazné boli úspechy v divadelnej oblasti, výtvarnej, vo FOTO a v tanci. POS má 13 pracovníkov. Riaditeľkou je p. **Helena Žňavová**.

**KRAJSKÉ A
CELOSLOVENSKÉ
PREHLIADKY A
SÚŤAŽE :**

POS v meste usporiadalo 20. apríla Rozprávkové javisko – krajskú prehliadku detskej dramatickej tvorby, Cineama – krajskú prehliadku amatérskej filmovej tvorby, celoslovenskú literárnu súťaž Tak píšem ja a 5 regionálnych prehliadok a výstav.

**VÝRAZNÉ
ÚSPECHY :**

Barbara Dalosová zo ZUŠ - víťaz na krajskej prehliadke dramatickej tvorivosti, 2. miesto na celoslovenskej výstave.

Irena Novotná – učiteľka ZUŠ, cena za tvorivú dramatikú (celoštátne).

Peter Luptovský – diplom na celoslovenskej prehliadke za dramaturgiu hry Divadlo pod oknom, ktorá získala 1. miesto v kraji a účinkovala aj na Scénickej žatve v Martine. T.r. bola úspešná hra Jánošík.

Martin Baláž a Mirko Filús – víťazi v celoslovenskej súťaži Tak píšem ja.

Roman Zatl'ko – Čestné uznanie na celoslovenskej výstave AMFO DIAFOTO, kde vystavoval aj Jozef Rusňák.

Na celoslovenskej výstave výtvarníkov – amatérov vystavovali 3 autori z mesta a na celoslovenskej výstave detskej tvorby 1 autorka.

**Z PODUJATÍ
POS :**

Pravidelné stretávanie záujemcov o hudbu, spev, divadlo, výtvarné umenie, literatúru, tanec, pantonímu (najmä mladých) sa koná prostredníctvom známeho **ARS klubu**. **Klub Harmónia** sústreďuje záujem o zdravý spôsob života a alternatívy duchovných orientácií. Tradičné sú prehliadky záujmovej umeleckej činnosti, metodická príprava na ne, tvorivé dielne (úspešné sú paličkárky, efektívne t.r. boli Letné inšpirácie v júli, aktuálnu zameranosť majú školy tradičných a súčasných remesiel pre deti a mládež rómskeho pôvodu).

(Pozri Podklady o POS za r. 2001 v sprievodnej dokumentácii.)

**PRIMÁTOR
O KULTÚRE :**

V novoročnom príhovore k občanom cez ATV primátor mesta JUDr. Marius Hrmo konštatoval : „**V kultúre sme ešte stále dlžní mladej generácii najmä v letnom období a v období prázdnin žiakov. Mesto vynaložilo v r. 2001 na kultúru viac ako 13 miliónov korún, čo je asi 20% z rozpočtu mesta**“.

X.

ZDRAVOTNÍCTVO

- EPIDÉMIA CHRÍPKY :** Od tretieho kalendárneho týždňa sa začala šíriť epidémia chrípky. V 5. týždeň boli uzavreté všetky žiarske školy, obmedzili sa spoločenské stretnutia. Štatisticky bolo v žiarskom regióne zaznamenaných 3 762 chorých na 100 000 obyvateľov.
- X. ROČNÍK DŇA PRIMÁRA MUDR. J. STRAKU :** 24. marca v MsKS sa uskutočnil pod gesciou Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) na počesť MUDr. Jána Straku – vzácneho človeka, lekára, zakladateľa gynekologického oddelenia v NsP v Žiari nad Hronom – X. jubilejný Strakov deň. Na programe boli odborné prednášky expertov o zhubných nádoroch vaječníkov expertov zo Slovenska, Rakúska a Čiech. Odborné závery prijaté na rokovaní budú záväzné pre všetky gynekologické oddelenia v SR. Najväčšiu zásluhu na organizácii mala MUDr. Oľga Voldánová a MUDr. Ladislav Kukolík. Zišlo sa tu vyše 200 odborníkov – gynekológov. Časť z nich prijal aj primátor mesta JUDr. Marius Hrmo v obradnej sieni. Ocenenia pri tejto príležitosti dostali:
- MUDr. Berndt, MUDr. Hamannová, MUDr. Kováč – plakety MUDr. Straku,
 - MUDr. Voldánová od SLS bronzovú medailu za vysoko odbornú prácu v oblasti gynekologickej onkológie – v cytopatológii (zisťovanie včasnej rakoviny krčku maternice),
 - Mesto Žiar nad Hronom medailu za nenahraditeľnú pomoc pri organizovaní Dní MUDr. Straku.
- CENTRUM ZDRAVIA :** V marci bolo otvorené nové Centrum zdravia špecialistu maséra s 22-ročnou praxou p. Cesnaka. Poskytuje klasické i reflexné masáže, masérske služby, saunu, pedikúru a manikúru.
- „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ“ :** Do projektu Ministerstva zdravotníctva SR „Zdravé pracoviská“ sa zapojilo SLOVALCO a.s.. Prostredníctvom meraní ŠZÚ sa takto vyhľadávajú jednotlivci s rizikom vzniku civilizačných chorôb. Projekt má byť najmä prevenciou srdcovo – cievnych ochorení, v ktorých máme v SR smutné prvenstvo.
- ROKOVANIE SLOVENSKEJ LEKÁRSKEJ KOMORY : (SLK)** 23. mája v hoteli LUNA rokovalo regionálne zhromaždenie **SLK** (bývalý Stredoslovenský kraj). Prítomní boli i MUDr. Ján Gajdošík – prezident tejto stavovskej organizácie na Slovensku. Prezidentom regionálnej komory je MUDr. Lýdia Cigerová. Témy rokovaní boli : Zákon o lekárskom povolání, jeho realizácia v praxi a finančné riešenia problému lekární. SLK sa vyjadruje k etickým otázkam výkonu lekárskej služby.
- RÁDIOLOGICKÝ DEŇ :** V júni sa konalo odborné podujatie pre rádiológov pod názvom II. žiarsky rádiologický deň.
- SESTERSKÝ DEŇ :** 14. septembra sa uskutočnil I. žiarsky sesterský deň. Jeho cieľom je podpora odbornému radu sestier pre okresy Žiar, Žarnovica, Banská Štiavnica. Poznatky a skúsenosti z ošetrovateľstva v zdravotníckych zariadeniach priblížili odborníci z Martina, Kremnice,

Žiliny, Banskej Bystrice, Bratislavy, Žiaru nad Hronom i hostia z Fakultnej nemocnice MOTOL v Prahe.

**NOVÁ
POLIKLINIKA :**

6. septembra 2001 bolo pracovné stretnutie Riaditeľstva NsP s ministrom zdravotníctva SR MUDr. Romanom Kováčom, CSc., na ktorom sa riešil problém dostavby pavilónu A novej polikliniky. 14. decembra znovu za prítomnosti ministra bolo slávnostné odovzdanie A – bloku novej polikliniky. Kompletná výstavba polikliniky vrátane bloku B je plánovaná na vyše 500 miliónov Sk. Minister uviedol, že ide o najväčšiu stavebnú investíciu v slovenskom zdravotníctve. Začiatok stavby sa datuje od r. 1991. V bloku A majú od I. štvrt'roka 2002 sídlit' ambulancie všeobecných a odborných lekárov a lekárne. V rozostavanej budove B budú umiestnené moderné liečebne a diagnostické zložky, ktoré by mali mať regionálny charakter.

**NOVÝ RTG
PRÍSTROJ :**

V decembri bol v NsP namontovaný špičkový švajčiarsky RTG prístroj dodaný v rámci humanitárnej pomoci. Žiarska NsP bola v rámci SR vybratá na naliehanie NsP preto, že v nej je prístrojové vybavenie mimoriadne zastarané. Touto obnovou sa zlepši snímkovanie pacientov a výrazne sa zníži ich ožarovanie.

**ĎALŠIA NOVÁ
TECHNIKA
V NsP :**

V r. 2001 v NsP pribudol tiež monitor vitálnych funkcií, nový prenosný defibrilátor LIFEPAK, sanitné motorové vozidlo Toyota, pre gynekológiu nový hysteresektoskop. Mesto Žiar nad Hronom prispelo sumou 50 000 Sk na zakúpenie laparoskopu pre chirurgiu.

**DARCOVSTVO
KRVI :**

7. decembra boli v Obradnej sieni MsKS primátorom prijatí dobrovoľní darcovia krvi, ktorým tu boli odovzdané Plakety MUDr. Janského :

- bronzová - 27 darcov
- strieborná - 14 darcov
- zlatá - 7 darcov
- diamantová - 2 darcom za 40 odberov (Petrovi Pačovi a Milanovi Haringovi)

XI.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- PROGRAM
PODPORUJÚCI
ZDRAVIE :** Štátny zdravotný ústav (ŠZÚ) v Žiari nad Hronom uskutočnil 22. marca akciu ku Svetovému dňu vodných zdrojov. Vyšetřili 293 vzoriek vôd, z ktorých až 152 t. j. 51,9% bolo nevyhovujúcich požiadavkám na pitnú vodu. Toto úsilie pracovníkov ŠZÚ má veľký praktický dosah. Mnoho vodných zdrojov nevyhovuje norme, keďže sa zvýšil najmä obsah dusičnanov vo vzorkách.
- REVITALIZÁCIA
ŽIARSKEJ
KOTLINY :** Návrh na revitalizáciu schválila vláda SR Uznesením č. 59 zo dňa 24. januára 2001. Obsahuje 27 konkrétnych opatrení s predpokladaným nákladom 3 miliárd korún. Realizované majú byť počas desiatich rokov. Projekt zahŕňa aj výstavbu obchvatov intenzívne využívaných ciest I/65 a I/50 naplánované na r. 2004 – 2010. (Pozri časť Podniky v živote mesta.)
Určité ekologické nebezpečie v Žiarskej kotline predstavuje kalové pole pri ZSNP v prípade jeho preplnenia dažďovou vodou. Problém sa začal riešiť 27. augusta 2001, kedy sa začalo regulované vypúšťanie odpadových vôd ako prvá etapa prác na kalovom poli. Tak sa približuje čas definitívneho vyriešenia ekologických problémov, ktoré by sa malo realizovať zelenou výsadbou odkaliska.
- PRÍZEMNÝ
OZÓN :** Prízemný ozón má toxický účinok. Spôsobuje poškodenie slizníc dýchacích orgánov, zosilňujú sa príznaky chorôb alergikov, astmatikov, znižuje sa celkový výkon človeka. Ako stresový faktor pôsobí aj na poľnohospodársku produkciu. ŠZÚ monitoruje hladinu prízemného ozónu. V auguste pri extrémne vysokých teplotách so silným slnečným svitom ŠZÚ zaznamenal zvýšenie hodnôt koncentrácie prízemného ozónu. Obyvatelia boli informovaní a poučení o ochrane pred ohrozením zdravia.
- CELKOVÁ
SITUÁCIA :** V r. 2001 vydalo Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so Slovenským hydrometeorologickým ústavom Správu o kvalite ovzdušia v SR za rok 2000. Podľa nej Žiarska kotlina, ktorá je uzavretá pohoriami, vyznačuje sa veľmi nepriaznivými meteorologickými podmienkami vzhľadom na úroveň znečistenia prízemnej vrstvy ovzdušia priemyselnými exhalátmi. Priemerná ročná rýchlosť vzduchu zo všetkých smerov je $1,8 \text{ m s}^{-1}$ (v Bratislave napr. $5,2 \text{ m s}^{-1}$). Najväčší podiel na znečistení ovzdušia má výroba hliníka a energie. Stav sa v posledných rokoch podstatne zlepšil. Pre porovnanie : index znečistenia ovzdušia (IZO) v r. 1995 bol 2,4 stupňa a v r. 2000 – 1,1. Lokalitu v súčasnosti podľa stupnice IZO treba klasifikovať miernym stupňom znečistenia. V súčasnosti sa v Žiari nad Hronom prevádzkuje 1 automatická meteorologická stanica, ktorá monitoruje hlavné zdroje znečistenia v oblasti ZSNP a.s. a Slovalca a.s.. Relatívne vyššiu úroveň znečistenia dosahuje v meste prašnosť – priemerná ročná koncentrácia dosiahla hodnotu $40,4 \text{ Mg.m}^{-3}$. Za r. 2000 má SLOVALCO a.s. ako zdroj znečistenia ovzdušia 2. miesto v poradí z 20 najvýznamnejších zdrojov znečistenia ovzdušia v SR emisiou CO – oxidu uhoľnatého s výrazne nižším % (6,4%) ako Východoslovenské železiarne a.s., Košice na 1. mieste (68,54%). Spolu ZSNP a.s. a SLOVALCO a.s. sú na 13. – 14. mieste v emisii SO₂ – oxidu siričitého.
- (Pozri Sprievodnú dokumentáciu kroniky za r. 2001)

XII.

DUCHOVNÝ ŽIVOT

RÍMSKO - KATOLÍCKA CIRKEV A MESTO :

Spolupráca Mesta Žiar nad Hronom a Dekanátu rímsko-katolíckej cirkvi v Žiari nad Hronom (ktorá je v meste najpočetnejšia) a ich predstavitel'ov sa čoraz viac prehľbuje. Spoločne organizujú niektoré významné udalosti v meste, koncerty a vzájomné stretnutia. Dekan rímsko-katolíckej farnosti ICLic. Ján Minárik verejne oslovil všetkých občanov mesta aj prostredníctvom mestskej televízie pri príležitosti začiatku a konca kalendárneho roka.

NOVÁ PAMATNÁ TABUĽA :

Pribudla na budove starobylého kaštieľa ako živá spomienka na **50. výročie násilného odvlečenia saleziánov z budovy** (Pozri Kronika 2000). Slávnostné odhalenie bolo a dňa 6. mája za účasti pamätníkov – saleziánov dona Miroslava Kyselu a Jozefa Izakoviča, zástupcov Ústredia Zväzu protikomunistického odboja JUDr. Júliusa Porubského a Ing. Jána Kovačovského, prednostu OÚ Ing. Michala Novotného, primátora JUDr. Mariusa Hrmu, dekana dp. Jána Minárika, zástupcov MO MS, miestnych škôl a početných občanov mesta a okolia. Hlavným organizátorom bol Ing. Július Homola. Po slávnostnej omši pri odhalení tabule mal analytický prejav JUDr. Porubský, v ktorom zhodnotil význam prehľbovania vedomostí o našej nedávnej tragickej histórii. Pietny akt ozvláštnila poézia p. Homolu a spevácky zbor Holúbky z Kríža. Záverečná pieseň Kto za pravdu horí spájala dojemne prítomných s textom tabule :

V tejto budove sídlil v r. 1946 – 1950

TEOLOGICKÝ INŠTITÚT SALEZIÁNOV

Protináboženský násilníci odviekli rehoľníkov v noci 14.4.1950 do koncentračného tábora. Za protest proti tomuto násiliu boli trýznení a odsúdení títo občania :

Štefan Zúbrik,	obet' teroru
Ján Barniak,	30 mesiacov väzenia
Albín Hurtík	18 mesiacov väzenia
Ľudovít Dekýš,	7 mesiacov väzenia

ČEŠŤ A VĎAKA STATOČNÝM !

PRIBUDLA KULTÚRNA PAMIATKA :

V máji vyhlásilo Ministerstvo kultúry SR **Kostol sv. Vavrinca** v bývalej obci Horné Opatovce, ktorej kataster t.č. patrí Mestu Žiar nad Hronom, za národnú kultúrnu pamiatku ako jedinú pamiatku na obec, ktorá zanikla z dôvodov ekologickej havárie v dôsledku činnosti ZSNP. (Ďalšou cennou pamiatku je i prícestný stĺp, ktorý sa t.r. našiel pri stavebných prácach na rozšírenie výroby Slovalca.) Dňa 16. júna sa v kostole slávila sv. omša celebriovaná 3 kňazmi (hlavný celebrant dekan Ján Minárik) pri príležitosti 50. výročia ZSNP za účasti asi 500 veriacich a hostí, medzi ktorými bol aj generálny riaditeľ ZSNP Ing. Jozef Pittner Dr.h.c., riaditeľ pre ľudské zdroje Ing. Jozef Zúbrik, prednosta OÚ Ing. Michal Novotný a ďalší. Časť hostí tvorili veriaci z Host'oviec, ktorí kostol prijímajú ako svoje pútnické miesto. Obyvatelia zaniknutých Horných Opatoviec ešte t.r. v októbri založili Občianske združenie HORNÉ

OPATOVCE s hlavným cieľom zachovať kultúrne dedičstvo obce. Na konzerváciu kostola urobili už dve zbierky. Práce sa začali v lete t. r..

MISIJNÉ HNUTIE : Od r. 1992 je v meste činný Klub Slovenského misijného hnutia. Vede ho p. Ing. Július Homola. Nadviazal na idey horlivých krajanov misionárov Jána Kolóna, Emila Černaja, Jozefa Filúsa, sr. Jarmily Homolkovej a i. Doposiaľ klub odoslal kamióňmi 5 000 balíkov a na zahraničné i domáce misie venoval 750.000,- Sk. Jeho členovia nepretržite zbierajú poštové známky a dioptrické okuliare, 80-ročná sr. Vincencia vyrába a opravuje ružence pre sociálne ústavy a misie.

KAŠTIEĽ A JEHO VYUŽITIE : V súčasnosti sídli v kaštieli Obchodná akadémia (OA). Mestské zastupiteľstvo dňa 28. júna prejavilo záujem vymeniť budovu základnej cirkevnej školy (vlastníctvo mesta) za park a pozemky pod kaštieľom s tým, že v kaštieli zostane OA. Rokovanie ešte nie je ukončené.

NOVÝ KAPLÁN : Od 1. júla 2001 odišiel doterajší kaplán Mgr. Jozef Baláž na faru v Budči. V Žiari nad Hronom začal účinkovať dp. MUDr. Milan Žila z Bystričky pri Martine. Po vysvätení je to jeho prvé pôsobisko. Veriacich si získal od začiatku pôsobivým spevom, účinnými homíliami i zaujímavými formami práce s mladými.

HOLÚBKY Z KRÍŽA : (HzK) Chrámový spevácky zbor mladých pôsobí v Kostole Povýšenia sv. Kríža od r. 1990. Účinkuje pri detských sv. omšiach, ale vďaka bohatému repertoáru aj pri rôznych nielen cirkevných slávnostiach. Vystupujú aj v ďalších slovenských mestách, obľúbené a známe sú v širokom okolí. T.č. má zbor 40 dievčat vo veku od 9 do 25 rokov a 3 organistov. Zbormajstrom je p. Magda Poloňová. O svojej Bohu i ľuďom milej aktivite spevácky hovoria : „Žiť a svietiť všade, kde nás Boh posíla“. Okrem tohto súboru je známy súbor O.M.D. GLORIAM pod vedením Mgr. Rastislava Pittnera, ktorý koncertuje aj pre verejnosť. Záslužnú činnosť má i spevácky súbor dospelých pod vedením p. Márie Halenárovej, ktorý sprevádza aj cirkevné pohreby.

HISTORICKÁ STAVBA KOSTOLA SEDEMBOLESTNEJ PANNY MÁRIE : Pôvodný Sv. Kríž nad Hronom so svojím klasicistickým kostolom už dlhú dobu po premenovaní na Žiar nad Hronom a rozsiahlej sídliskovej výstavbe nestačil potrebám veriacich. O stavbe nového kostola sa však mohlo uvažovať až po r. 1989. Autorom myšlienky bol páter Emil Černaj (Pozri Kroniku 2000), ktorý ako vďaka za uvoľnenie náboženskej slobody prisľúbil osobnú obeť pri stavbe chrámu v rodnom meste. Sľub vrchovato naplnil získaním darov v zahraničí. Veľkým aktivistom pri hľadaní schodných ciest stavby bol aj poslanec Ing. Jozef Minka, ktorý sa tiež nedožil realizácie svojho sna. Mužom, ktorého história musí označiť za staviteľa kostola, sa stal dekan rímsko-katolíckej farnosti ICLic. Ján Minárik. Dobrým pomocníkom mu bol podnikateľ Mgr. Ivan Černaj. Základný kameň bol požehnaný v júni 1999 v Poľsku Sv. Otcom Jánom Pavlom II. Stavba trvala len dva roky, ale vyžadovala neustále hľadanie finančných zdrojov, riešenie nevyhnutných zmien v projekte i vybavenosti. Veľkú pomoc poskytol ZSNP i mesto. Pri finiši prác pomohla i verejná zbierka v meste (606.212,50 Sk), ktorá prispela najmä k solidárnosti a prijatiu tejto stavby celým mestom. Vysvätením zvonov (14. septembra) a konsekráciou kostola 22. septembra banskobystrickým biskupom mons. Rudolfom Balážom za účasti asi 50 kňazov, rehoľníkov a nespočetného zástupu ľudu z rôznych končín Slovenska sa začala veľká náboženská obroda v sídliskovej časti mesta. Kostol býva naplnený pri denných bohoslužbách, pri sviatočných kapacitne nestačí. Má kapacitu 600 ľudí, na sedenie 420. Vnútorne vybavenie chrámu (časť lavíc,

organ, Krížová cesta a i.) a stavba fary s pastoračným centrom, dotvorenie veže musia ešte čakať pre nedostatok financií t. č.

Základné údaje :

Autor projektu : Ing. arch. Ján Hanzel
Stavbu realizoval : ZSNP a.s. Žiar nad Hronom, Stavebná výroba
Stavbyvedúci : Jozef Kollár
Stavebný dozor : Ing. P. Polák, T. Balogh
Autor hlavnej sochy Piety : Martin Barnáš z Kežmarku
Výroba zvonov : Firma Zvonex Žarnovická Huta
(ich plastickú výzdobu tvorila akademická maliarka Z. Komendová)
Výroba lavíc : Stolárstvo Danko Žiar nad Hronom
Mramorové súčasti : Kamenárstvo Ladomerská Vieska
(Pozri My ŽIARA č. 45, rok 2001, str. 6)

**GOSPELOVÝ
KONCERT
Z USA :**

10. decembra mala vianočný koncert skupina **THE GOLDEN GOSPEL PEARLS** z USA (Harlem, New York) v Kostole Sedembolestnej Panny Márie za veľkej účasti pozvaných hostí a širokého publika. Temperament spirituálnych černošských spevákov oslovil najmä mladšiu generáciu v obecnstve. Gospelová hudba vznikla v 50. – 60. rokoch 20. storočia v Afrike. Do nášho mesta túto svetoznámu gospelovú skupinu pozval ZSNP, ktorý bol aj sponzorom vystúpenia. Spoluúčasť na organizácii mali mesto a farský úrad. Nový kostol sa stáva centrom zjednocovania obyvateľov mesta.

**Z CIRKEVNÝCH
OBRADOV :**

V r. 2001 sa v rímsko-katolíckej farnosti : - narodilo 116 detí,
- sobášov bolo 42,
- pohrebov bolo 83.

INÉ :

Na území mesta pôsobí aj cirkev evanjelická a.v., ktorej jedným zo zámerov je výstavba nového evanjelického kostola, a na MsÚ sa ohlásili a informovali primátora o svojej činnosti adventisti siedmeho dňa.

**VÝSLEDKY
SČÍTANIA :**

V máji minulého roku v SR prebehlo sčítanie ľudu. V dotazníkoch občania odpovedali okrem iného aj na to, k akému vierovyznaniu sa hlásia. V našom meste dopadli výsledky nasledovne :

- Rímskokatolícka cirkev	62,07 %
- Evanjelická cirkev a. v	3,12 %
- Gréckokatolícka cirkev	0,42 %
- Reformačná kresťanská cirkev	0,19 %
- Pravoslávna cirkev	0,10 %
- Svedkovia Jehovovi	0,14 %
- Cirkev Bratská	0,17 %
- Iné	1,06 %
- Nezistené vyznanie	7,19 %
- Bez vyznania	25,54 %

XIII.

ŠPORT

PRIJATIE ŠPORTOVCOV ZA R. 2000 U PRIMÁTORA :

Športovcov, ktorí dosiahli najlepšie výsledky v r. 2000, prijal primátor mesta v obradnej sieni **24. januára 2001**. Zapísali sa do Pamätnej knihy mesta. Primátor označil za jeden najúspešnejších športov strelectvo už dlhodobo zásluhou predsedu M. Grúbera. Z ďalších vyzdvihol viacboj všestrannosti, atletický klub, karatistov, tenistov, volejbalistov, basketbal, futbal, vodákov (úspechy aj medzinárodné) a i. Majstrami Slovenska sa stali: Rastislav Grúber (streľba), Ivan Gašpar (streľba), Marianna Grúberová (streľba), Zuzana Gašparová (streľba), Oľga Kvasová (viacboj všestrannosti), Marián Gajdošík (trojskok).

... A PREDSEDOV ŠPORTOVÝCH KLUBOV (ŠK) :

29. januára 2001 sa podobne stretli predsedovia ŠK s primátorom. ZSNP ako najväčší sponzor ročne venuje na podporu športu v ŠK ZSNP 10 – 15 mil. Sk. Mesto 6 mil. Sk najmä na krytú plaváreň a plážové kúpalisko. Na masovom základe sú úspešné ŠK volejbalu, futbalu, basketbalu a ľadového hokeja. Úspešné sú i tie športy, ktoré nepracujú na masovom základe. ŠK združuje asi 500 aktívnych športovcov – prevažne mládež. Riaditeľom ŠK ZSNP je Ing. Ján Karul.

VOLEJBAL :

Prezident volejbalového klubu ŠK ZSNP **Ján Mnich** sezónu označil : „**Je to historicky najúspešnejšia sezóna**“. (NM/6) 1. júna primátor mesta prijal v obradnej sieni staršie žiačky ŠK ZSNP, ktoré v máji v Stropkove vybojovali titul Majster SR. Zhodnotil: „O mimoriadny športový úspech sa pričínili menovite: Igor Redecha, Ladislav Bárdi, Ján Odzgan a náš veľmi úspešný tréner Dimitrij Utešený.“ Na margo celého diania vo volejbale **p. Utešený** povedal objektívne : „**Je to predovšetkým výsledok systematickej práce vo všetkých vekových kategóriách od prípravky po extraligu**“. (ATV) Iné výsledky: Extraliga žien v sezóne 2000/2001 sa skončila pre Žiar na III. mieste v SR. Po odohraní základnej a nadstavbovej časti ligového ročníka je 4. miesto historickým úspechom ženského volejbalu. Staršie juniorky na Majstrovstvách SR skončili na IV. mieste. 3 hráčky volejbalového klubu ŠK ZSNP boli vybraté reprezentovať SR na I. univerzitných majstrovstvách Európy v Juhoslávii.

FUTBAL :

Futbal je v meste najsledovanejším športom. Po roku dňa 17. júna 2001 sa futbalové mužstvo seniorov definitívne vrátilo do II. celoštátnej ligy. Z 30 odohraných zápasov III. ligy 20 vyhrali, 8 remizovali a len 2 prehrali. Najúspešnejší strelec bol Nemeč (26 gólov). Trénerske vedenie mal **Peter Ančic**. Prezidentom Futbalového klubu ŠK ZSNP je Ing. Jozef Zúbrik. Z jesennej časti už II. ligovej súťaže je zaujímavý výsledok 0:0 so slávnym SPARTAKOM TRNAVA. Po 15. kole jesennej časti futbalového ročníka je zatiaľ Žiar na 12. mieste medzi šestnástimi mužstvami II. ligy SR. Žiarsky dorastenec Ján Žiak sa presadil nad rámec klubu ako futbalový reprezentant SR do 16 rokov. Okrem toho v širšom výbere reprezentácie Slovenska do 21 rokov je odchovanec žiarskeho futbalu v súčasnosti hráč II. ligového mužstva dospelých - Ondrej Číž. Ojedinelý je úspech žiarskych futbalistiek. V 1. časti I. ligy sú víťazmi západnej skupiny najvyššej slovenskej súťaže. Na jar v 2. časti budú bojovať o Majstra SR 2001/2002. Hráčka Marcela Lukáčová bola vyhlásená za najlepšiu futbalistku v SR za r. 2001 a okrem nej máme v reprezentácii aj Surovcovú zo ŠK ZSNP.

- STRELCI :** Majú výrazné úspechy už aj mladí. Podobne ako iné športové triedy už na základných školách dosahujú výborné výsledky. Naposledy na II. kole Krajskej streleckej ligy mládeže v konkurencii šesťdesiatich naši šiesti reprezentanti zo ZŠ na Ul. Jánskeho získali 2 prvé a 2 druhé miesta. Najlepší výsledok pretekov získal Vladimír Stajník.
- VODÁCI :** Viacboj na Majstrovstvách SR v Kalnej nad Hronom v súťaži žien sa skončil víťazstvom posádky ŠK ZSNP v zložení: Viera Lukáčová, Mária a Lucia Drblíkové, Veronika Izáková a Soňa Királyová. Medzinárodný viacboj v Českej republike sa skončil prvenstvom posádky ŠK ZSNP v zložení: Martin Koka, Jozef Gáfrik, Richard Ostertag, Peter Tóth, Tomáš Windisch. Družstvo žiakov bolo na 4. mieste.
- BASKETBAL :** A – mužstvo hrá v II. celoštátnej lige. Výraznejší t. r. boli žiaci zo športových tried ZŠ Jilemnického ul. v minibasketbale: starší žiaci získali na Majstrovstvách SR 3. miesto, mladší žiaci 4. miesto (tréner Štefan Baláž). Mladší žiaci na medzinárodnom turnaji BADEM v Žiline získali 1. miesto (tréner Miro Grznár).
- TENIS :** Je atraktívny a v meste sa čulo rozvíjajúci šport najmä na kurtoch v mestskom parku. Už tradičné súťaže o Pohár primátora mesta, Tenis cup Otec a syn s účasťou hráčov z viacerých miest SR. Úspešní sú hráč: Jaroslav Čierny, Grznárovci, Tesákovci a úspešne sa ako aktívny športovec prejavuje primátor mesta JUDr. Marius Hrmo. Libor Grznár bol za starších žiakov vybratý v júni ako reprezentant za kraj na Majstrovstvách SR. Celkovo však t. r. zaznamenávame ústup z popredných rebríčkov v SR. Najlepšie výsledky dosiahli dorastenky Ivana Zelinová a Lýdia Pavúková.
- ATLETIKA :** Už tradične mesto Žiar nad Hronom organizuje v spolupráci s ďalšími organizáciami v meste behy, ktoré sú zaradené aj do kalendára Slovenskej bežeckej ligy a majú na nich účasť atléti celej SR.
6.apríl – **Beh oslobodenia mesta** (víťaz J. Križák zo Skalice) – XIII. ročník.
16. jún – **Žiarsky polmaratón**, IX. ročník.
22. október – **Beh Terryho Foxa**, III. ročník – nesúťažný charitatívny beh zaznamenáva rast počtu bežcov. Finančný výnos ide na výskum rakoviny. Organizátorom je najmä Gymnázium v Žiari nad Hronom.
30. decembra bol X. ročník **Silvestrovského behu** ulicami mesta. Ani návaly snehu a následný dážď neodradili 35 účastníkov z celého Slovenska. V štyroch kategóriách detí z desiatich boli víťazmi žiarski žiaci. V najdlhšej 5 km trati v kategóriách mužov zvíťazili Ján Križák zo Skalice a Peter Kypta z Banskej Bystrice. Za mesto mal najlepšie – 4. miesto Oto Vojtašák, ktorý už tradične bežal bosý. Organizátorom z MsÚ bol Ján Žiak, hlavným rozhodcom Miroslav Rybársky. (Pozri Výsledkovú listinu v Sprievodnej dokumentácii za r. 2001.)
- HOKEJ :** A – mužstvo hrá v II. celoštátnej lige. Je to obľúbený, ale finančne náročný šport. Stálym problémom je potrebnosť krytej haly. T. r. s pomocou ZSNP bola rekonštruovaná ľadová plocha, čím sa vytvorili lepšie podmienky. Obľúbeným podujatím je detský karneval na ľade.
- PLÁVANIE :** Moderná krytá plaváreň začína prinášať prvé plody i v ozdravovaní obyvateľov. Už deti od 3 mesiacov do 3 rokov tu dostávajú základy otužovania a plávania. Užitočnou pre

zdravie žien je akcia „**Primátor ženám – ženy sebe**“. Plavecký oddiel vznikol pre deti a mládež od 5 do 18 rokov. Od 15. decembra začal nádejnú činnosť plavecký klub **DELFIN**. Pribudlo tu fitness centrum, solárium i rôzne druhy občerstvenia. Mesto má však už i problém so zatekajúcou strechou.

CYKLISTIKA : Na Majstrovstvách SR veteránov už tretíkrát stál na stupni víťazov Július Jánoš zo Žiaru nad Hronom.

KARATE : V kraji sa na majstrovstvá prihlásilo 5 klubov – z toho 2 zo Žiaru. Ukázala sa vysoká úroveň v našom meste, keď v kategórii dorasteniek zvíťazila Terézia Kuchyňová. Jedným z víťazov bol i odchovanec klubu zo Žiaru – Ľudovít Černák.

TURISTI : Klub turistov organizuje pravidelnú mimoriadne užitočnú činnosť.

CHALLENGE DAY : Po ročnej prestávke opäť dňa 30. mája na Námestí Matice slovenskej 15 minút pohybu sebe a svojmu mestu darovalo 8258 zaregistrovaných účastníkov t. j. 40,82 % obyvateľov. Kysucké Nové Mesto ako náš súper však zaregistrovalo až 82,04 %.

XIV.

POČASIE A JEHO OSOBITOSTI

CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA : Po r. 2000, ktorý možno charakterizovať ako výrazne suchý rok, v r. 2001 bolo počasie prijateľnejšie najmä v súvislosti s lepšou úrodou. Po daždivom začiatku leta sa vystriedalo s tropickými horúčavami v júli, čiastočne aj v auguste. September bol mimoriadne daždivý. Vystriedalo ho suché, slnečné „babie leto“ v októbri. December poznačilo nezvyklé množstvo snehu a veľké mrazy.

KLIMATICKÉ ÚDAJE : Podľa údajov meteorologickej stanice v Žiari nad Hronom udáva Slovenský hydrometeorologický ústav – regionálne stredisko Banská Bystrica nasledovné klimatické údaje (Pozri Sprievodnú dokumentáciu za r. 2001) :

Priemerná teplota vzduchu: ročná 9,4 °C (najvyššia mesačná teplota v auguste 20,6 °C, v júli 20,5 °C, najnižšia v decembri – 5,1 °C).

Maximálna teplota vzduchu: 33,7 °C (v júli).

Minimálna teplota vzduchu: -20,0 °C (v decembri).

Zrážky za rok: 612 mm (najviac v septembri 126 mm, v júli 93 mm, najmenej v októbri 8 mm).

Maximálne denné úhrny zrážok za rok: 24,0 mm (najviac v septembri 24,0 mm, najmenej v októbri 5,6 mm).

XV.

MIMORIADNE UDALOSTI

- ZATMENIE MESIACA :** 9. januára mohli obyvatelia mesta aj voľným okom sledovať prírodný úkaz zatmenie Mesiaca. Mesiac v splne sa ocitol v tieni Zeme. Slnko – Zem – Mesiac sa nachádzali v jednej priamke. HaP M. Hella robila podrobné pozorovania. Úplné zatmenie bolo v čase od 20.50 hod do 21.50 hod. Ďalšie zatmenie má byť v r. 2003.
- KRIMINALITA :** Na konto dôverčivých obyvateľov rastie počet originálnych trestných činov okrádania obyvateľov. Tak podvodník získal vo februári od obyvateľa 500,- Sk s prísľubom, že mu za ne „vybaví zľavu na byt,“ ďalší podvodník aj s komplicmi vnikol v máji do bytu pod zámienkou: „Idem skontrolovať, či neuniká zo sporáka plyn.“ Starenku v byte „zneškodnil“ a ukradol jej 8.000,- Sk. Nehorázneho vandalského činu sa dopustili v apríli výtržníci na Šibeničnom vrchu, kde od r. 1968 stojaci pomník s krížom zohyždili údermi čakanom. Páchatelia zjavne chceli ukradnúť hliníkový kríž (cenná surovina do zberu), ale železobetónový pomník odolal a kríž sa im nepodarilo odpíliť. Poškodili sochu Krista a celý pomník vyžaduje rekonštrukciu.
- DOŽILA SA 100 ROKOV:** Dňa 25. mája sa obyvateľka Žiaru nad Hronom Mária Kriváňová dožila 100 rokov. Žiaľ o dva mesiace umrela.
- PRÍPAD BSE „ŠIALENÝCH KRÁV,“ :** Priamo v meste sa prípad Creutzfeld – Jacobovej choroby (ľudovo zvané „prípady šílených kráv“) nevyskytol. V okolí však v Dolnej Ždani vo firme Vtáčnik dňa 28. septembra bol potvrdený jeden prípad tejto choroby. Test potvrdil kravu s ochorením BSE ako prvý prípad na Slovensku. 22 kilogramov predaného mäsa bolo vrátených. Spoločnosť mala vysoké straty, pretože museli utrátiť 32 kráv. Ďalší prípad BSE sa u nich nepotvrdil. Vo februári sa na neurologickom oddelení NsP na krátky čas objavila pacientka, ktorá mala u človeka nový variant nákazy choroby BSE. Bola privezená z kremnickej nemocnice a zo Žiaru odoslaná do Žiliny, odkiaľ pochádza. V nemocnici boli urobené prísne opatrenia. Kontrolné, zdravotnícke a veterinárne orgány prijali opatrenia, aby riziko choroby u nás bolo maximálne znížené.
- DROGY V MESTE :** 27. marca sa stal ojedinelý prípad v nemocnici, keď 19 – ročný mladík zo Serede takmer prišiel o život po predávkovaní heroínom. Mal šťastie, pretože rýchlym zákrokom lekárov ARO bol jeho stav stabilizovaný – odišiel domov.
30. marca cestná hliadka polície zadržala 28 – ročného súkromného podnikateľa V. P. V Bratislave nakupoval heroín a v Žiari nad Hronom ho predával ďalším trom obyvateľom. Mestskou políciou bola zistená nedovolená výroba omamných a psychotropných látok v meste.
- BOMBA Z 2. SVETOVEJ VOJNY :** 2. svetová vojna straší aj po 50 rokoch. V podniku Zberných surovín na Partizánskej ul. č. 22 sa v októbri našla medzi železným šrotom nevybuchnutá letecká bomba dlhá vyše jedného metra s priemerom 30 cm a krídlami na konci munície. Na zneškodnenie bomby bol privolaný pyrotechnik.

OBSAH

Časť	Názov	Strana
I.	Samospráva mesta	6
II.	Rozpočet mesta	9
III.	Významné návštevy mesta	11
IV.	Výročia a oslavy	13
V.	Obyvateľstvo	20
VI.	Verejno-spoločenský život	23
VII.	Podniky v živote mesta	27
VIII.	Školstvo	31
IX.	Kultúra	34
X.	Zdravotníctvo	37
XI.	Životné prostredie	39
XII.	Duchovný život	40
XIII.	Šport	43
XIV.	Počasie a jeho osobitosti	46
XV.	Mimoriadne udalosti	47

Používané značky a skratky:

ARO – anesteziologicko-resuscitačné oddelenie
ATV – mestská televízia
AV – Akadémia vzdelávania
AZZZ – asociácia zamestnávateľských zväzov a združení
BD – bytový dom
ČSR – Československá republika
ČSSR – Československá socialistická republika
ČĽR – Čínska ľudová republika
DK – Dom kultúry
EBRD – Európska banka pre obnovu a rozvoj
FEI – Fakulta elektrotechniky a informatiky
HaP – Hvezdáreň a planetárium
HKÚ – hlavný kontrolór mesta
HZDS – Hnutie za demokratické Slovensko
JDS – Jednota dôchodcov SR
KDH – Kresťansko-demokratické hnutie
KSS – Komunistická strana Slovenska
KÚ – krajský úrad
MIS – mestský informačný systém
MO – miestny odbor
MP – mestský podnik
MR – mestská rada
MS – Matica slovenská
MsKS – mestská kultúrne stredisko
MsP – mestská polícia
MŠ – materská škola
MsÚ – mestský úrad
MsZ – mestské zastupiteľstvo
M ZH – mesto Žiar nad Hronom
N ZŽ – Nadácia Zdravý život
OA – obchodná akadémia
OV – okresný výbor
OÚ – okresný úrad
OZ – občianske združenie
POS – Pohronské osvetové stredisko
PSNS – Pravá Slovenská národná strana
PZ – policajný zbor
RK – rímsko – katolícky
SAD – Slovenská autobusová doprava
SDKÚ – Slovenská demokratická – kresťanská únia
SDE – Strana demokratickej ľavice

SDSS – Sociálno – demokratická strana Slovenska
SLK – Slovenská lekárska komora
SLS – Slovenská lekárska spoločnosť
SEUK – Slovenský ľudový umelecký súbor
SNS – Slovenská národná strana
SNP – Slovenské národné povstanie
SOČ – stredoškolská odborná činnosť
SOP – Strana občianskeho porozumenia
SPŠ – stredná priemyselná škola
SR – Slovenská republika
SŠ – stredná škola
ŠK – športový klub
STS – strojno – traktorová stanica
TŠK – Tanečno – športový klub
TV – televízia
USA – Spojené štáty americké
USD – americký dolár
VÚC – vyšší územný celok
VŠ – vysoká škola
VZN – všeobecne záväzné nariadenie
ZH – Žiar nad Hronom
ZK – Závodný klub
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska
ZPOZ – Zbor pre občianske záležitosti
ZSNP – Závod Slovenského národného povstania
ZŠ – základná škola
ZUČ – základná umelecká škola
ŽD – Žiarske dni

a i. – a iné
a pod. – a podobne
a. s. – akciová spoločnosť
atď. – a tak ďalej
cs. – celoslovenský
ks – kus
pozn. – poznámka
r. - rok
Sk – slovenské koruny
spol. s r. o. – spoločnosť s ručením obmedzeným
s. r. o. – spoločnosť s ručením obmedzeným
t. č. – toho času
t. j. – to jest
t. r. – toho roku
tzv. - takzvaný

Sprievodná dokumentácia kroniky za rok 2001 :

A – PÍ SOMNÁ

1. Stále komisie pri MsZ
2. Zoznam podnikov v meste
3. Voľby do VÚC
4. Výsledková listina Silvestrovského behu
5. Príspevok HaP
6. Žiarske dni
7. Správa o kvalite ovzdušia
8. Vyhodnotenie činnosti MsKS za r. 2001 + Výkaz o knižnici
9. Podklady o POS
10. Pozvánky
11. Klimatické údaje

B – VIDEOZÁZNAMY ATV (mestská televízia)

C – PAMATNÁ KNIHA MESTA PAMATNÁ KNIHA PRIMÁTORA MESTA

D – FOTODOKUMENTÁCIA